

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnoticí zpráva o dopadu projektu v lokalitě Chomutov

Jana Mair

Březen, 2021

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

Obsah	2
Seznam obrazových příloh	3
Seznam grafů.....	3
Seznam tabulek.....	3
1 Seznam použitých zkratk.....	4
2 Manažerské shrnutí.....	5
3 Základní terminologie	8
4 Metodologie a cílová skupina	10
4.1 Cíl evaluace	10
4.2 Předmět evaluace	11
4.3 Metodologie	12
4.4 Limity evaluace	13
5 Popis výchozího stavu vzdělávacího systému a kontextu v lokalitě	14
5.1 Sociální vyloučení v Chomutově	14
5.2 Struktura vzdělávací sítě v Chomutově	16
5.3 Hlavní problémy a potřeby identifikované v MPI 2017–2020	18
6 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění	19
6.1 Strategický cíl 1.....	20
6.2 Strategický cíl 2.....	24
6.3 Strategický cíl 3.....	25
6.4 Strategický cíl 4.....	27
6.5 Strategický cíl 5.....	31
7 Zhodnocení rizik při plnění cílů (obecná rizika i konkrétní rizika v řešené lokalitě).....	33
8 Výsledný stav vzdělávacího systému a doporučení do budoucna	34
8.1 Adresnost/relevance	34
8.2 Konzistence	35
8.3 Koordinace a synergie	36
8.4 Udržitelnost.....	36
8.5 Shrnutí hlavních zjištění a doporučení do budoucna	36

9	Zdroje a literatura	39
	Přílohy	40

Seznam obrazových příloh

Obrázek 1	Lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob	15
Obrázek 2	Rozmístění pracovišť MŠ v Chomutově	40
Obrázek 3	Rozmístění ZŠ v Chomutově.....	43

Seznam grafů

Graf 1	Vývoj počtu dětí se SVP v chomutovských MŠ ve školních letech 2016/2017–2020/2021	17
Graf 2	Vývoj počtu dětí v chomutovských MŠ ve školních letech 2016/2017–2020/2021	42
Graf 3	Vývoj počtu žáků v chomutovských ZŠ v letech 2016/2017–2020/2021	44

Seznam tabulek

Tabulka 1	Seznam komunikačních partnerů.....	13
Tabulka 2	Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 1.....	20
Tabulka 3	Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 2.....	24
Tabulka 4	Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 3.....	25
Tabulka 5	Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 4.....	27
Tabulka 6	Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 5.....	31
Tabulka 7	Přehled/shrnutí závěrů a doporučení	38
Tabulka 8	Přehled MŠ, jejich kapacita a naplněnost.....	41
Tabulka 9	Přehled ZŠ, jejich kapacita a naplněnost – školní rok 2020/2021	44
Tabulka 10	Počty a podíly žáků se SVP na ZŠ v Chomutově ve školním roce 2020/2021....	45

1 Seznam použitých zkratek

ASZ	Agentura pro sociální začleňování (odbor Ministerstva pro místní rozvoj ČR)
ČvT	Člověk v tísni, o.p.s.
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
KPSVL	koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MPI	místní plán inkluze
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MÚ	městský úřad
NNO	nevládní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	odbor sociálně právní ochrany dětí
PO	podpůrné opatření
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PŠD	povinná školní docházka
SAS	sociálně aktivizační služby
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPSZ	strategický plán sociálního začleňování
SŠ	střední škola
SVL	sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ŠZ	školský zákon (Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání)
ZŠ	základní škola

Poděkování

Autoři evaluace děkují všem komunikačním partnerům a kolegyni Andree Svobodové za pomoc při zpracování.

Licence Creative Commons: CC-BY

2 Manažerské shrnutí

Za hlavní intervenci ASZ v lokalitě v oblasti inkluzivního vzdělávání je považováno **strategické plánování společně s obcí**, jehož výsledkem je vytvoření a naplňování tzv. **místního plánu inkluze** (dále MPI). Cílem výsledkové evaluace je proto ověřit, nakolik tento plán splnil jako strategický dokument svůj účel z hlediska reálných výsledků v oblasti inkluzivního vzdělávání. V rámci evaluace odpovídáme na otázku: Jakou změnu podnítil dokument MPI mezi aktéry v území? Otázka je zodpovězena skrze **vyhodnocení jednotlivých strategických cílů MPI**.

Evaluace ve městě Chomutov (tvorba evaluačního designu, sběr dat a vypracování dvou evaluačních zpráv) probíhala od června 2020 do března 2021. Data pro evaluaci byla sbírána formou desk research (analýzou dostupných dokumentů např. MPI, VA) a polostrukturovanými rozhovory se zástupci ASZ a místními aktéry. Celkem bylo uskutečněno 16 rozhovorů s 20 informanty: se zástupci ASZ, města, MŠ, ZŠ, DDM i NNO.

Ve městě Chomutov se nachází pět mateřských škol, z nichž dvě jsou zřizovány městem (MŠ Chomutov má třináct pracovišť), a dvanáct základních škol, z nichž deset je zřizováno městem. Z šetření vyplývá, že na některých pracovištích a školách dochází ke koncentraci dětí a žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění (z běžných ZŠ zejména na sídlištních ZŠ a pracovištích MŠ).

5

Město Chomutov vstoupilo do KPSVL počátkem roku 2016 a v listopadu stejného roku byl schválen MPI 2017–2020, na který navázal MPI 2019–2022. Při hodnocení MPI 2017–2020 je nutné vzít v úvahu, že MPI je **zaměřen na zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků se SVP, zejména dětí a žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění**. V tomto ohledu se podařilo díky realizovaným projektům (viz Hodnocení kvality spolupráce) zavést a uskutečnit řadu opatření, která se ukázala jako přínosná:

Ve městě byly zavedeny **inovativní pozice koordinátora inkluzivního vzdělávání a metodika asistentů pedagoga (AP) a školních asistentů (ŠA)**. Ty se ukázaly z hlediska koordinace aktivit v oblasti IKV v rámci města jako důležité, a to i pro oblast strategického plánování v oblasti IKV. Tyto koordinační a metodické posily zastřešují řadu aktivit, plánování projektů, kontaktují a informují školy, síťují jednotlivé aktéry v lokalitě a nabízejí vzdělávání. Tím mají vliv i na plnění ostatních cílů a opatření. Mohou zejména posilovat spolupráci mezi jednotlivými aktéry. Jejich pokračování je zajištěno díky navazujícímu projektu města *Společnou cestou*.

Dle oslovených aktérů se **daří spolupráci mezi městem a školami a také mezi MŠ a Člověkem v tísní, o.p.s.**, zejména pracovišti, kam přechází děti z předškolních klubů Člověka v tísní (ČvT). Působení **předškolních klubů pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí** je v tomto ohledu hodnoceno pozitivně, a to jak zástupci města, tak zástupci MŠ i

ZŠ, které provozují přípravné třídy, kam děti z předškolních klubů přecházejí. Kluby podporují školní úspěšnost dětí v dalším vzdělávání tím, že je připravují na přestup do MŠ/přípravné třídy a prodlužují délku předškolního vzdělávání. Nový projekt ČvT *Učíme se společně* navazuje na předešlé aktivity a je rozšířen o adaptační aktivity dětí z předškolních center v MŠ.

V MŠ se osvědčila **personální podpora školních asistentů**, kteří se zaměřovali na komunikaci s rodiči dětí s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Žádoucí by bylo také zavedení **sociálního pracovníka**, ale zde škola naráží na nedostatek kvalifikovaných pracovníků v lokalitě.

Spolupráci mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti se naopak **ne vždy podařilo navázat**. To se ukázalo jako nevýhoda při podpoře žáků ohrožených školní neúspěšností např. prostřednictvím doučování. Doučování organizuje jak ČvT, tak jednotlivé školy. Doučování prostřednictvím dobrovolníků naráželo na nedostatek dobrovolníků, nedostatečné kapacity koordinátorů a nedostatečné propojení se ZŠ. Pro úspěšnou realizaci a efektivitu doučování se jako **klíčové** ukazuje **podpořit spolupráci mezi ZŠ a NNO**, přínosem by také bylo koordinovat doučování realizované NNO a školou. Doučování ČvT pokračuje díky novému projektu *Učíme se společně*. Podpora žáků ohrožených školní neúspěšností je navíc rozšířena o kariérové poradenství (realizuje Člověk v tísni a Světlo Kadaň) a podporu při přechodu na střední školy (realizuje Světlo Kadaň).

Na ZŠ se osvědčila **personální podpora**, zejména **speciální pedagogové a psychologové**, někde i **školní asistenti**, i když ne všude se zaměřují přímo na podporu žáků s potřebou podpory sociálního znevýhodnění a jejich rodin. V případě **koordinátora inkluze** se zatím škole nepodařilo úplně využít jeho potenciálu. Do budoucna by tedy bylo dobré pro tyto pozice zajistit **metodickou podporu a sdílení dobré praxe** se školami, kde koordinátoři inkluze již úspěšně fungují. Ti by přitom mohli hrát klíčovou roli pro podporu IKV na jednotlivých školách a napomoci vyřešit velkou vytíženost vedení škol. V navazujícím novém MPI na období 2019–2022 jsou plánovány aktivity pro **koordinaci společného vzdělávání**, podpory školy při zavádění inkluzivních opatření a sdílení dobré praxe. To se jeví jako klíčové, aby bylo možné **vtáhnout učitele a školy, které dosud při zavádění podpory dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a jejich rodičů stáli stranou nebo nebyli tolik úspěšné**.

V neposlední řadě projekt v rámci IROP vedl k investicím do infrastruktury a byla zajištěna **bezbariérovost všech ZŠ v Chomutově**.

Shrnutí doporučení:

- motivovat a zahrnout do řešení IKV všechny školy,
- nadále podporovat a zajistit personální kapacity ve městě – koordinátora inkluze a metodika AP a ŠA,
- podpořit další aktivity spolupráce mezi MŠ a Člověkem v tísní (viz např. adaptační aktivity v projektu *Učíme se společně*),
- zaměřit se na podporu spolupráce mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti (OSPOD, Člověk v tísní, Světlo Kadaň),
- nadále podporovat předškolní kluby (pokračování je zajištěno díky projektu *Učíme se společně*),
- nadále zajistit personální podporu škol (psycholog, speciální pedagog, školní asistent a koordinátor inkluze) – včetně zajištění metodické podpory a sdílení dobré praxe,
- motivovat (všechny) školy k využívání vzdělávání v oblasti IKV a zaměřit se na jeho využití v praxi.

3 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejimi dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Obec vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) **místní plán inkluze v oblasti vzdělávání** (MPI).

Cílem MPI je systematizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán je vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu obsahuje identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením, a problematiku desegregace škol. V návaznosti na desegregaci škol a kvalitu vzdělávání zmíněných cílových skupin může MPI obsahovat opatření zaměřená na kapacity škol a školských zařízení vyplývající z potřeb území s ohledem na cílové skupiny.

MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření také slouží analýza místní vzdělávací sítě, která popisuje místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně; jsou zjišťovány systémové bariéry v přístupu ke vzdělávání a navrhována opatření na jejich překonávání.

ASZ dlouhodobě odborně mapuje problém sociálního vyloučení a možnosti jeho řešení a snaží se o rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. V lokálních samosprávách působí ve prospěch implementace nových způsobů práce představovaných především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Sociální problémy se snaží pojmenovávat přesně, v celé jejich šíři a s ohledem na jejich příčiny, čímž umožňuje změnu vnímání problémů aktéry místní sociální

politiky. Může poskytnout alternativu k segregáčním a restriktivním praktikám, v nichž řada lokálních politiků vidí jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však ASZ naráží také na značné **limity**. Základní limit tvoří skutečnost, že ASZ nedisponuje žádnými pravomocemi vůči obcím a samosprávám ani vlastními finančními zdroji. Sehrává tak úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen velmi omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky, neboť nemá žádné legislativní ani exekutivní pravomoci. ASZ je tedy pouze zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**, který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává jednou ze zásadních intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, a zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení. Současně se snižuje možnost jejich participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Mezi základní indikátory sociálního vyloučení patří materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování, kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě (SVL)**. Sociálně vyloučené lokality

obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, které se často mezigeneračně reprodukuje (např. životní styl samotných sociálně vyloučených). Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv neohledně na jeho etnickou příslušnost. Tomu také v současné době odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

Dopady sociálního vyloučení na oblast vzdělávání jsou komplexní a projevují se v několika rovinách. Obecně lze ale říci, že děti/žáci vyrůstající v prostředí sociálního vyloučení mají menší vzdělanostní šance a jsou častěji předurčeny ke školnímu neúspěchu než jejich vrstevníci. To je dáno různými faktory individuálního a strukturálního charakteru, jakými jsou například ekonomický status rodiny, dosažené vzdělání rodičů, segregace vzdělávacího systému, nedostupnost podpůrných služeb a další. Z hlediska školské legislativy lze tyto žáky označit za žáky se SVP z důvodu odlišných životních podmínek. V praxi školám a školským poradenským zařízením chybí jednotné a srozumitelné nástroje, které by pomohly tyto žáky bezpečně identifikovat. Jedním z důsledků je skutečnost, že údaje ve školských výkazech často neodpovídají reálné přítomnosti těchto žáků ve třídách.

4 Metodologie a cílová skupina

4.1 Cíl evaluace

Za hlavní intervenci ASZ v lokalitě v oblasti inkluzivního vzdělávání je považováno strategické plánování společně s obcí, jehož výsledkem je **vytvoření a naplňování tzv. místního plánu inkluze (dále MPI)**. Cílem výsledkové evaluace je proto ověřit, nakolik tento plán **splnil jako strategický dokument svůj účel z hlediska reálných výsledků v oblasti inkluzivního vzdělávání** a nakolik byly naplněny jeho strategické cíle. V případě, že výsledků dosaženo spíše nebylo, se pak evaluace též zaměřuje podrobněji na **vhodnost zacílení MPI vzhledem k potřebám** v MPI identifikovaným. V rámci evaluace je stanovena pouze jedna hlavní evaluační otázka:

Hlavní evaluační otázka: Jakou změnu podnítl dokument MPI mezi aktéry v území?

Otázka je zodpovězena skrze **vyhodnocení jednotlivých strategických cílů MPI** pro období 2017–2020. Podle těchto cílů je strukturována celá analytická část zprávy. Nahrazují tak evaluační podotázky. Konkrétně se jedná o pět hlavních (strategických) cílů:

- Strategický cíl 1: Děti (nejen) se speciálními vzdělávacími potřebami nastupují do ZŠ adekvátně připravené. Na jejich přípravě se podílejí mateřské školy a nestátní neziskové organizace. MŠ jsou schopny zajistit péči od dvou let věku.
- Strategický cíl 2: Statutární město Chomutov podporuje společné vzdělávání, koordinuje proces zavádění inkluzivních opatření.
- Strategický cíl 3: Na vzdělávání dětí se SVP se podílejí všechny MŠ a ZŠ v obci a další aktéři působící ve vzdělávání a realizaci volnočasových aktivit, včetně rodičů dětí. Mají dostatečné zázemí pro bezbariérovost, použití nových metod výuky a efektivní práci s žáky.
- Strategický cíl 4: Žáci ZŠ se SVP jsou účinně podpořeni v pravidelné docházce do ZŠ a dosažení školního úspěchu, zvláště při přechodu na 2. stupeň ZŠ a při přechodu do vyššího stupně vzdělávání. Žáci s chybějící podporou v domácnosti jsou podpořeni doučováním a odpolední přípravou na vyučování.
- Strategický cíl 5: Pedagogové jsou vzděláni v oblasti společného vzdělávání, dokážou realizovat podpůrná opatření pro žáky se SVP, dokážou podpořit i nadané žáky.

Ačkoli primární cílovou skupinou ASZ v rámci projektu je obec a místní institucionální aktéři, zvolená evaluační metoda šetří v rámci výsledkové zprávy dopady na cílovou skupinu v lokalitě (vliv spolupráce na institucionální aktéry řeší procesní evaluační zpráva). Tento přístup byl zvolen, protože **cílem výsledkové evaluace** je, kromě vyhodnocení MPI jako takového, zjistit, **zda v lokalitě v širším smyslu dochází nebo nedochází na poli IKV k zamýšleným změnám** a získat doporučení pro ASZ i pro lokalitu na budoucí období.

11

4.2 Předmět evaluace

Předmětem evaluace je Místní plán inkluze města Chomutova pro období 2017–2020, konkrétně posouzení, nakolik aktivity v tomto plánu uvedené reálně přispívají k naplňování strategických cílů stanovených v MPI. Pro zhodnocení naplnění jednotlivých cílů je zapotřebí znát konkrétní opatření, která aktéři v lokalitě realizovali. Na začátku analytické části zprávy (kapitola 6, 7 a 8) je proto nejprve uveden seznam **aktivit, které byly v rámci MPI naplánovány**. A je sledováno, do jaké míry aktivity byly nebo nebyly realizovány. U každé aktivity je uvedeno, zda byla splněna, splněna částečně, nebo nebyla realizována. Poté následuje zhodnocení, jaké byly krátkodobé výsledky těchto aktivit a **zda tyto aktivity vedly** (resp. nakolik mohly vést) **ke stanoveným cílům MPI**. Vyhodnocení je členěno po jednotlivých strategických cílech MPI.

4.3 Metodologie

Proces evaluace vycházel z Manuálu pro evaluaci Individuálního projektu OPVVV. Pro evaluaci ve městě Chomutov, která probíhala od června do října 2020 a od ledna do února 2021, byly využity tyto techniky sběru dat:

- **Desk research** – analýza sekundárních dat – byly analyzovány zejména vstupní analýzy, MPI a další dokumentace ASZ, která vznikla v rámci působení ASZ v lokalitě. Dále byla analyzována data MŠMT, výroční zprávy jednotlivých škol a organizací a jejich webové stránky. Desk research byl nezbytným přípravným krokem, jehož účelem bylo sumarizovat dosavadní a aktuální informace relevantní k cílům evaluace a na tomto základě připravit podklady pro sběr dat primárních.
- **Polostukturované rozhovory** – vzhledem k zaměření terénního šetření na hodnocení spolupráce i dopady projektu, bylo pro sběr dat využito polostrukturovaných rozhovorů s jednotlivými aktéry, které umožnily získat jejich detailní pohled na spolupráci s ASZ i jejich aktivity a činnosti v oblasti vzdělávání. V návaznosti na desk research byly sestaveny scénáře rozhovorů. Ty byly realizovány jak se zástupci ASZ působícími v lokalitě (i těmi, kteří v lokalitě již nepůsobí), tak i s místními hlavními aktéry v oblasti vzdělávání v Chomutově. Byli osloveni zástupci města, neziskových organizací, škol a volnočasových organizací. V případě škol byl kladen důraz zejména na školy, které se podílely jako partneři na projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově. Osloveny ale byly všechny základní školy zřizované městem a podařilo se získat i pohled dvou škol nezapojených do projektu.

V rámci terénního šetření, které probíhalo od července do října 2020 a v únoru 2021, bylo uskutečněno celkem 16 rozhovorů s 20 informanty v délce 30–90 minut. Získaná data byla zpracována v souladu se standardy sociálněvědních výzkumů. Většina rozhovorů byla nahrávána na diktafon a následně přepsána do počítače v takové formě, aby mohly být podrobeny kvalitativní analýze. Přehled veškerých uskutečněných rozhovorů poskytuje následující tabulka 1.

Tabulka 1 Seznam komunikačních partnerů

Cílová skupina	Organizace/oblast	Počet informantů
ASZ (zástupci ASZ) ¹	KIV	4
	LK	1
Školy a SVČ (zástupci škol)	MŠ Chomutov	2
	ZŠ Chomutov, Hornická	1
	ZŠ Chomutov, Na Příkopěch	1
	ZŠ Chomutov, Písečná	2
	ZŠ Chomutov, Školní	1
	ZŠ Chomutov, Zahradní	1
	ZŠ Chomutov, 17. listopadu	1
	DDM Domeček	1
Město/Městský úřad (zástupci MÚ)	Odbor školství	1
	Centrum komunitního plánování	1
Nevládní neziskové organizace (zástupci NNO)	Člověk v tísni	1
	Světlo Kdaň	3

4.4 Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ. V úvodu je potřebné zmínit, že jde o interní evaluaci. Z povahy interní evaluace vyplývají možná rizika: ovlivnění komunikačních partnerů, reliability dat, příznivější a méně kritická analýza atd. Na odstranění těchto limitů existuje vnitřní kontrola pomocí mikrotýmů a expertního garanta na evaluaci. Odbornost postupů evaluací je zároveň kontrolována interní oponentní skupinou. Existuje i externí kontrola v podobě externí průběžné evaluace zajištěné externími subjekty.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovali v kapitole 3, jsou zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, které jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední

¹ Z důvodu zachování anonymity jednotlivých respondentů uvádíme v dalším textu pouze obecná označení, která jsou zde uvedena v závorce.

cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Zároveň musíme vzít úvahu také limity související s aktuálními omezeními realizace inkluzivního vzdělávání. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

5 Popis výchozího stavu vzdělávacího systému a kontextu v lokalitě

14

Počátkem roku 2016 město Chomutov vstoupilo do spolupráce s ASZ v rámci tzv. Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (SPSZ 2017, s. 9). Jedním z hlavních městem deklarovaných důvodů pro spolupráci byla snaha o zlepšení situace na sídlištích, kde v bytech některých vlastníků docházelo ke zvýšené koncentraci sociálně vyloučených osob (MPI 2017–2020, s. 5–6).

5.1 Sociální vyloučení v Chomutově

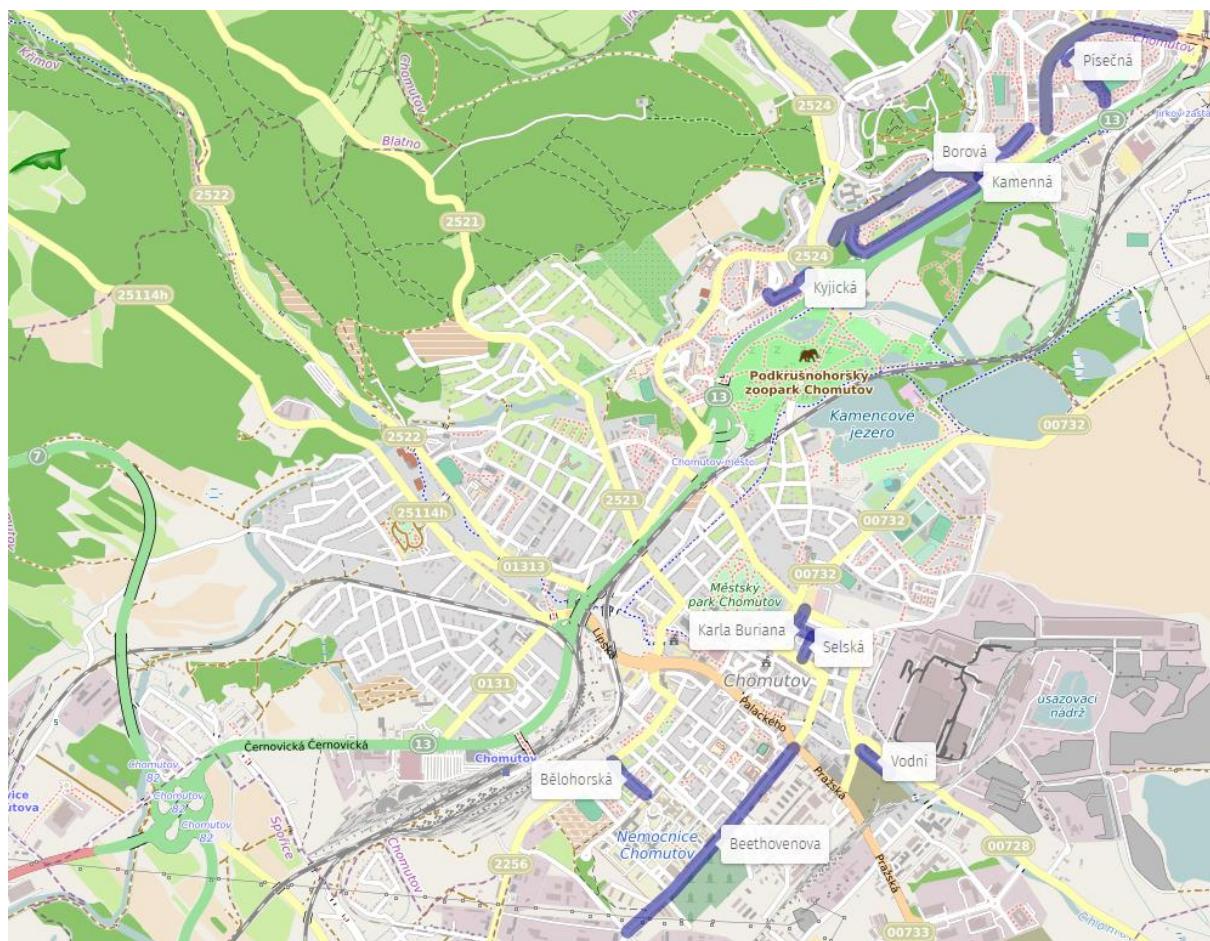
Popisu sociálního vyloučení ve městě Chomutov se věnovala Vstupní analýza Chomutov² realizovaná na jaře 2016 (Korecká 2016). Dle provedeného výzkumu klasická sociálně vyloučená lokalita, která naplňovala téměř všechny parametry vyloučení, a která se nacházela v ulici Dukelská, zanikla v roce 2016. Dalšími místy vykazujícími znaky sociálně vyloučené lokality byly **ubytovny**, které se nacházely např. v ulicích Puškinova, Na Bělidle, Pražská,

² Hlavním cílem této vstupní analýzy (OPZ) bylo vymezení cílových skupin, které mají být podpořeny, jejich lokalizace na území obce, identifikace problémů a potřeb CS zejména v oblastech bydlení, zaměstnanosti, vzdělávání, sociální práce a sociálních služeb, bezpečnosti, zadluženosti a zdraví, jejich příčin a bariér a zmapování potenciálu pro řešení a navržení opatření. Oblast vzdělávání je detailněji řešena až v rámci této Vstupní analýzy v oblasti vzdělávání města Chomutov (OP VVV).

Spořická, Tovární, Kosmonautů, Wolkerova. Ostatní identifikované lokality lépe vystihoval termín lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob. Jedná se o objekty **v ulici Beethovenova a Bělohorská, dále o některé domy ve středu města** (ulice Vodní, Selská, K. Buriana)³. Další lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob se nacházely **na sídlištích**: Kyjická ulice na sídlišti Březenecká, ulice Kamenná na sídlišti Kamenná, ulice Borová na sídlišti Zahradní, ulice Písečná na sídlišti Písečná, viz obrázek 1.

Obrázek 1 Lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob

Zdroj: *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání, Chomutov. Agentura pro sociální začleňování, s. 8*

³ V minulosti šlo ještě o objekty v ulici Kadaňská a Za Zborovskou, kde se však situace zlepšila. Tyto lokality se vyskytovaly v centru města či v jeho blízkém okolí. Domy v těchto lokalitách vykazovaly vyšší podíl osob pobírajících dávky v hmotné nouzi, z nichž nezanedbatelnou část představovali Romové.

5.2 Struktura vzdělávací sítě v Chomutově

Při popisu výchozího a současného stavu vzdělávacího systému v Chomutově vycházíme zejména z analytické části MPI 2017–2020, dat MŠMT za školní roky 2016/2017–2020/2021 a Vstupní analýzy v oblasti vzdělávání města Chomutova.

Předškolní vzdělávání

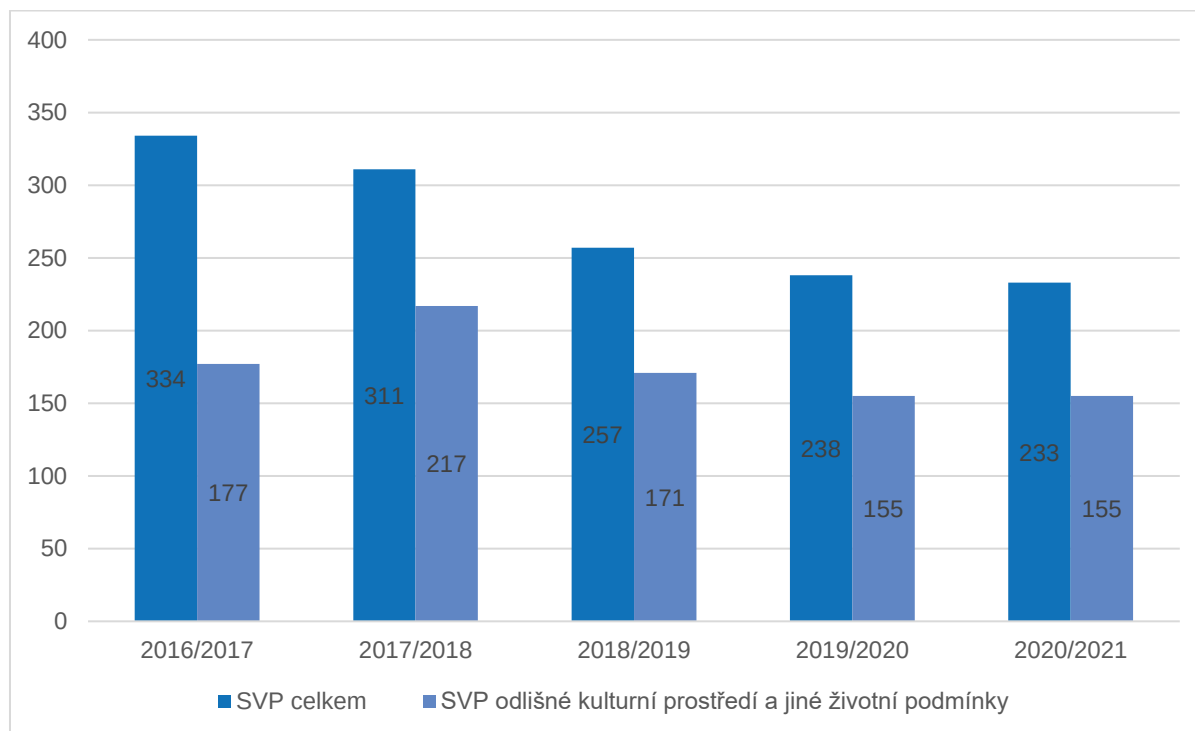
Ve městě Chomutov se v současnosti (školní rok 2020/2021) nachází šest mateřských škol. Z nich jsou tři zřizované městem: z toho jedna má samostatnou právní subjektivitu (MŠ Chomutov, která má třináct pracovišť) a dvě fungují společně se základní školou⁴. Další tři mateřské školy jsou školy soukromé. K 30. 9. 2020 do MŠ ve městě docházelo 1 277 dětí do běžných tříd a 64 do speciálních tříd. Oproti školnímu roku 2016/2017 počet dětí v běžných třídách mírně poklesl, k 30. 9. 2016 jejich počet činil 1372. Do speciálních tříd docházelo 71 dětí. Vývoj počtu dětí v jednotlivých MŠ, seznam jednotlivých MŠ, jejich pracovišť a jejich naplněnosti viz příloha – obrázek 2, tabulka 8 a graf 2.

K 30. 9. 2020 mateřské školy vykazovaly 233 dětí se SVP (17 %), z toho 155 z důvodu odlišného kulturního prostředí, nebo jiných životních podmínek (12 %). Nejvíce na pracovišti Zahradní, Školní pěšina a Růžová. **Dle informací od zástupců MŠ Chomutov, vykazované počty v současnosti odpovídají kvalifikovaným odhadům dětí s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění.** Oproti školnímu roku 2016/2017 došlo v počtu dětí se SVP k výraznému poklesu (334 dětí se SVP ve školním roce 2016/2017 a 233 dětí ve školním roce 2020/2021 a mírně poklesl i počet a podíl dětí se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí a jiných životních podmínek (177 v roce 2016/2017 a 155 v roce 2020/2021) – viz graf 2. Největší počet dětí s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění zůstává na pracovištích situovaných na sídlištích (Školní pěšina, Písečná, Zahradní).

⁴ Jedna z nich je mateřskou školou při zdravotnickém zařízení.

Graf 1 Vývoj počtu dětí se SVP v chomutovských MŠ ve školních letech 2016/2017–2020/2021

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. příslušného roku

V roce 2016 se předškolní přípravou zabývala ještě i organizace Člověk v tísní, o.p.s., v klubu předškolního vzdělávání Džanel v centru města. Příspěvková organizace Sociální služby Chomutov, p.o., provozovala Denní stacionář, který poskytoval ambulantní (zdravotnické, sociální a pedagogické) služby pro děti ve věku 1–8 let. Ve městě ještě fungovaly Jesle Písečná 5062, Chomutov pro děti ve věku do 3 let. V současnosti je ve městě zřízeno sedm dětských skupin⁵ a dva předškolní kluby pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, které provozuje Člověk v tísní.

Základní vzdělávání

K 30. 9. 2020 se v Chomutově nacházelo dvanáct základních škol. Deset z nich bylo zřizováno městem, dvě byly školy soukromé. Dvě školy nabízely vzdělávání pouze ve speciálních třídách, jedna škola jak v běžných, tak speciálních třídách a devět škol pouze v běžných třídách. K 30. 9. 2016 docházelo do škol celkem 5 049 žáků, z toho 4 724 do běžných tříd a 325 do speciálních tříd. V následujícím školním roce počet žáků mírně vzrostl, ale od té doby zase klesal: k 30. 9. 2020 do základních škol docházelo celkem 5018 žáků, z toho 4 694 do běžných tříd a 324 do speciálních tříd (viz příloha – obrázek 3, tabulka 9 a graf 3).

⁵ Dětská skupina oblastní Charity Chomutov, Kouzelná montessori školička, Montessori RMS, Evička, Dětská skupina Jiřenka, poskytovatel Sedmíkráska Žatec, z.s, Mája a Vilík, poskytovatel Sociální služby Chomutov.

K 30. 9. 2016 základní školy vykazovaly celkem 503 žáků se SVP (10 % všech žáků ZŠ). Celkový počet žáků se SVP z důvodu odlišných kulturních životních podmínek činil pět žáků (0,01 %), z toho čtyři na ZŠ Březenecká a jeden na ZŠ Zahradní. K 30. 9. 2020 školy vykazovaly 871 žáků se SVP (17,4 %), z toho 148 (2,9 %) se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí a jiných životních podmínek⁶ (viz příloha – tabulka 10 a graf 4 a 5), což je mnohem nižší podíl těchto žáků, než vykazují MŠ. Data MŠMT, konkrétně **počty žáků se SVP z důvodu odlišných kulturních a jiných životních podmínek (ač od roku 2016 výrazně vzrostly) nereflektují skutečné počty žáků, kteří potřebují podporu z důvodu sociálního znevýhodnění**. Údaje ve výkazech reflektují spíše různou praxi evidování a vykazování dětí se SVP z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek. I z tohoto důvodu lze doporučit **počty žáků s potřebou podpory z důvodů sociálního znevýhodnění a jejich potřeby na jednotlivých školách mapovat** např. prostřednictvím kvalifikovaných odhadů, případně sjednotit jejich vykazování.

Z realizovaných rozhovorů (rozhovory nebyly realizovány se všemi školami) vyplývá, že největší podíl žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění mají sídlištní školy. Nejvíce ZŠ 17. listopadu – kvalifikovaným odhadem až 75 % žáků školy. Z běžných škol to je např. ZŠ Písečná – kvalifikovaný odhad zástupců školy ukazuje na více než 50 % sociálně znevýhodněných žáků na škole (a loňský roční nárůst sociálně znevýhodněných žáků o 10 %), ZŠ Zahradní 33 %. Na ostatních školách mimo sídliště je to méně, např. ZŠ Na Příkopech uvádí 32 %, ZŠ Školní 20 % (z toho asi 20 žáků ze SVL) a z oslovených ještě ZŠ Hornická, která uvádí kolem 20 žáků, což jsou 4 %, ale jejich počet dle ředitelky školy roste.

18

5.3 Hlavní problémy a potřeby identifikované v MPI 2017–2020

Pro potřeby strategického plánování byla použita SWOT analýza MAP (týká se celého ORP) a výstupy dotazníku společnosti EDUin⁷. Dále byly potřeby v oblasti vzdělávání diskutovány v rámci individuálních setkání KIV s řediteli škol. Tato témata se řešila též v pracovní skupině Výchova, vzdělávání a mimoškolní aktivity (více k tomuto viz Hodnocení kvality spolupráce). V rámci těchto platforem místní aktéři vydefinovali jako zásadní následující problémy či potřeby vzdělávacího systému v Chomutově a jejich možná řešení (MPI 2017–2020, s. 44–46):

- Přetížení zaměstnanců škol plánovacími a koordinačními aktivitami (řešením např. pozice koordinátora inkluze na obci).

⁶ Dle dat MŠMT má nejvyšší podíl žáků se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí a jiných životních podmínek ZŠ 17. listopadu, z běžných škol potom ZŠ Školní (10 %), pak ZŠ Písečná (2,5 %), ZŠ Zahradní (2,2 %) a ZŠ Hornická (1,9 %).

⁷ V dotazníkovém šetření EDUin, realizovaném na podzim 2015, se měli respondenti vyjádřit k šíři nabídky mateřských, základních, středních a vysokých škol. Více viz MPI s. 36–37.

- Předškolní příprava – nutnost zajistit potřebné kapacity pro budoucí předškoláky a podpoření rodin (např. formou předškolních klubů).
- Prevence školního selhávání žáků (pokračování spolupráce ZŠ s NNO).
- Záškoláctví, včetně skrytého (návrh na ustavení pozice terénních pracovníků).
- Zprostředkování volnočasových aktivit i dětem sociálně znevýhodněným (zřízení pobočky SVČ Domeček na sídlišti Zahradní).
- Personální podpora škol – chybí školní sociální pedagogové a psychologové + DVPP v oblasti inkluze.
- Chybí povědomí rodičů a veřejnosti o inkluzivním vzdělávání (např. vytvoření komunikačního plánu).
- Zvyšování povědomí o technice na základních školách (kariérové poradenství).
- Zapojení rodičů do vzdělávání (sdílení dobré praxe, pozice metodika AP a ŠA).
- Integrace cizinců.
- Užší spolupráce všech institucí působících v oblasti inkluzivního vzdělávání – ASZ, MAP, EDUin.

Na základě těchto podkladů byl sestaven MPI.

19

6 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění

MPI 2017–2020 definovalo 5 strategických cílů, v jejich rámci 16 specifických cílů a 29 aktivit, z nich **20 bylo splněno, 6 splněno částečně a 3 nesplněny**.

Následující tabulka obsahuje přehled veškerých priorit, cílů a aktivit definovaných v MPI města Chomutova 2017–2020⁸ doplněný o sloupce Vyhodnocení. Stupeň realizace opatření je vyznačen barvami – zelená pro naplněná opatření, červená pro nenaplněná a žlutá pro částečně naplněná opatření. V této části zprávy vycházíme zejména z monitoringu KIV realizovaného při revizi MPI, která probíhala v roce 2018. Monitoring se prováděl k červnu 2018, probíhající aktivity byly převedeny do nového revidovaného MPI 2019–2022.

⁸ Zastupitelstvo statutárního města Chomutova MPI 2017 – 2020 zrušilo již k 16. 9. 2019. Ve stejný den byl schválen MPI 2019–2022 (více viz Hodnocení kvality spolupráce).

6.1 Strategický cíl 1

Tabulka 2 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 1

STRATEGICKÝ CÍL 1 Děti (nejen) se speciálními vzdělávacími potřebami nastupují do ZŠ adekvátně připravené. Na jejich přípravě se podílejí mateřské školy a nestátní neziskové organizace. MŠ jsou schopny zajistit péči od dvou let věku.	
SPECIFICKÝ CÍL 1.1 Jsou podpořena dvě centra pro předškolní výchovu v centru města a v lokalitě Kamenná, která budou provozována po tři roky (6/2016–6/2019).	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
1.1.1 Pracovník předškolního klubu a pracovník pro motivační práci s rodinou v každém centru zajišťuje rozvoj prosociálních, kognitivních a emočních dovedností pro 25 dětí Odpovědnost: Statutární město Chomutov a Člověk v tísni, o.p.s.	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019), od 5/2018 byl klub z centra přesunut do lokality Písečná. K 6/2018 byl počet podpořených dětí za oba kluby 73.
1.1.2 Pracovník předškolního klubu a pracovník pro motivační práci s rodinou v každém centru zajišťuje v průběhu tří let pro 15 rodičů rozvoj rodičovských kompetencí, zvyšování povědomí o předškolním vzdělávání atd. Bude stimulovat i komunikaci mezi rodiči a MŠ. Odpovědnost: Statutární město Chomutov a Člověk v tísni, o.p.s.	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019), v obou klubech předškolního vzdělávání fungovala pozice motivačního pracovníka pro práci s rodinou. K 6/2018 bylo podpořeno 61 klientů (rodičů dětí z předškolních klubů).
SPECIFICKÝ CÍL 1.2 Od roku 2016 vzniká platforma ke spolupráci center neformálního vzdělávání, MŠ a rodičů. Jsou odbourávány bariéry mezi rodiči a MŠ na straně rodičů i na straně pedagogů, je podpořena komunikace mezi MŠ a rodiči.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
1.2.1 V průběhu tří let proběhne 12 porad/konzultací, v jejichž rámci se bude rozvíjet spolupráce MŠ, center předškolní výchovy a rodičů. Centra budou navíc v průběžném kontaktu s OSPOD, popř. dalšími NNO, se kterými zajistí spolupráci. Odpovědnost: Statutární město Chomutov a Člověk v tísni, o.p.s.	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019), k 15. 11. 2016 byla zřízena platforma s názvem Vzdělávání dětí předškolního věku pro sdílení dobrých praxí ve vzdělávání dětí předškolního věku mezi MŠ a předškolními kluby. K 6/2018 bylo realizováno 12 porad/konzultací. Byli přizváni i zástupci OSPOD a PPP.
1.2.2 Od 6/2016 do 6/2019 proběhne minimálně 30 adaptačních aktivit. Jedná se o předem domluvenou plánovanou spolupráci předškolního klubu a MŠ, která spočívá zejména ve vzájemných návštěvách a společné účasti na běžných aktivitách dne, tzv. adaptační dny. Adaptační dny realizují společně učitelky MŠ a pracovníci předškolního klubu, probíhají pravidelně a dlouhodobě. Cílem je seznámit děti s prostředím	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019). Adaptační aktivity probíhají v rámci obou předškolních klubů. Rodiče jsou motivováni k účasti na adaptačních dnech v MŠ. Prostřednictvím adaptačních aktivit si děti z předškolních klubů zvykají na větší kolektiv a režim MŠ. Usnadňují budoucí komunikaci rodičů s MŠ a zvyšují motivaci rodiče zapsat dítě do MŠ.

MŠ a naopak. Adaptačních aktivit se mohou účastnit i rodiče dětí z předškolních klubů.	K 6/2018 proběhlo za oba předškolní kluby 24 adaptačních aktivit.
1.2.3 Vzniknou dvě pozice školního asistenta, který bude podporovat komunikaci MŠ s rodiči. Školní asistenti budou působit na několika pobočkách MŠ (jeden se zaměří na centrum města, druhý na sídliště). Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019). Dvě pozice školního asistenta na MŠ Chomutov fungují. Jeden působí v současti MŠ Kamenná a druhý v součástech MŠ Zahradní a MŠ Písečná.
SPECIFICKÝ CÍL 1.3 Na základě úspěchu předškolních klubů a poptávky po rozšíření jejich kapacity vznikne další centrum pro neformální předškolní výchovu v lokalitě Písečná, který bude provozován po tři 3 roky od r. 2017 do r. 2020.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
1.3.1 Pracovník předškolního klubu a pracovník pro motivační práci s rodinou v centru zajišťuje rozvoj prosociálních, kognitivních a emočních dovedností pro 25 dětí v průběhu tří let, jak v klubu, tak ve vlastních rodinách. Odpovědnost: Člověk v tísni, o.p.s. Zdroj: OPVVV (039)	Nesplněno: Člověk v tísni, o.p.s. odstoupil od záměru projekt realizovat. V lokalitě Písečná klub vznikl, ale v rámci aktivity uvedené výše, kdy došlo ke změně lokality.
1.3.2 Pracovník předškolního klubu a pracovník pro motivační práci s rodinou v centru zajišťuje v průběhu tří let pro 15 rodičů kurzy rodičovských kompetencí, zvyšování povědomí rodičů o významu předškolního vzdělávání, informovanost o vzdělávacím systému. Pracovník pro motivační práci s rodinou navíc poskytne poradenství rodičům v terénu, zajistí jejich podporu při jednání se zdravotnickými, sociálními a vzdělávacími institucemi. Pracovník pro motivační práci s rodinou dále bude stimulovat komunikaci mezi rodiči a MŠ. Odpovědnost: Člověk v tísni, o.p.s. Zdroj: OP VVV (039)	Nesplněno: Člověk v tísni, o.p.s. odstoupil od záměru tento projekt realizovat. V lokalitě Písečná klub vznikl, ale v rámci aktivity uvedené výše, kdy došlo ke změně lokality.
SPECIFICKÝ CÍL 1.4	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
1.4.1 V MŠ Chomutov bude posílena personální kapacita pro práci s dětmi od dvou let věku (chůva).	Splněno: realizováno v rámci projektu uskutečněného v rámci výzvy Šablony I, II a plánují i pro Šablony III (022): V červnu 2018 působilo v MŠ Chomutov 6 pracovníků na pozici chůvy na 0,5 úvazku.

Na dosažení strategického cíle č. 1 – zajištění připravenosti dětí (nejen) se SVP na vstup do ZŠ se měly podílet jak MŠ, tak NNO (konkrétně Člověk v tísní, o.p.s.). Služba jejich **předškolních center** byla původně zacílena právě na předškoláky ze sociálně znevýhodněného prostředí, kteří se jiného předškolního vzdělávání neúčastnili. Tato aktivita ale byla ovlivněna zavedením povinného předškolního vzdělávání pro děti, které na začátku školního roku dovrší pět let, a to od školního roku 2017/2018. Bylo nutné tedy **nově službu zacílit na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí ve věku 3–5 let** a změnit metodiku práce. Záměrem je nyní připravit děti na bezproblémový přechod do mateřské školy.

Kromě toho v Chomutově došlo k přesunu cílové skupiny, která se začala z centra města stěhovat na sídliště, čímž docházelo k úbytku dětí docházejících do předškolního centra ve středu města. V důsledku těchto změn došlo k přesunutí klubu na Písečnou⁹. V současnosti tedy Člověk v tísní provozuje v Chomutově dva předškolní kluby, v rámci nového projektu *Učíme se společně* (reagujícího na revizi MPI), oba dva na Písečné¹⁰. V rámci center fungují dva pracovníci pro práci s dětmi a dva motivační pracovníci pro práci s rodinou¹¹.

Působení předškolních center je v tomto ohledu hodnoceno pozitivně, a to jak zástupci města, tak zástupci MŠ i ZŠ, které provozují přípravné třídy a kam děti z předškolních klubů přecházejí. O úspěchu mezi cílovou skupinou vypovídá zájem o tyto kluby – dle zástupců Člověka v tísní mají oba kluby momentálně plnou kapacitu a čekací listinu¹². Dle jejich názoru se také podařilo dobře navázat spolupráci s MŠ, zejména s pracovištěm Školní pěšina, kde původně jeden z klubů přímo sídlil. Z jejich zkušenosti¹³ se často přechody do škol daří: část dětí přechází na povinný předškolní rok do MŠ, část do přípravné třídy a pouze ve výjimečných případech dítě přechází do individuálního vzdělávání. To potvrzují i zástupci MŠ nebo ZŠ, které mají přípravnou třídu a dodávají, že klub plní jak pro dítě, tak i pro rodiče socializační funkci. Shodují se, že každý čas strávený předškolní přípravou je pro vzdělávací dráhu dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí prospěšný a důležitý:

⁹ A v tomto okamžiku tedy Člověk v tísní odstoupil od dalšího projektu, v jehož rámci mělo vzniknout předškolní centrum právě na Písečné.

¹⁰ Přesunul se sem i klub původně sídlící na sídlišti Kamenná, ale nadále slouží převážně dětem z Kamenné, protože tam byla zrušena škola, takže rodiče, kteří vodí starší sourozence do školy (nejčastěji ZŠ Písečná), to tak mají cestou.

¹¹ Ti se vydávají do terénu, např. v případě, že do klubu přijde menší počet dětí, aby zjistili, proč děti nepřišly. Při návštěvách lokalit také oslovují další rodiny, monitorují situaci a informují o aktivitách předškolních klubů a dalším. Důležitou informační roli hrají zejména v období zápisů do mateřských a základních škol, kdy mohou některé rodiny i doprovodit.

¹² Dle ČvT je při uvažování o otevření dalšího klubu na místě obezřetnost, tzn. je potřeba vzít v potaz demografickou křivku a prodlevu, která nastane mezi podáním projektu a samotným otevřením klubu, tzn. situace se do doby otevření klubu může změnit.

¹³ Zpětnou vazbu získávaly pracovnice předškolních center od pedagožek na setkání platformy Vzdělávání dětí předškolního věku (aktivita 1.2.1).

Určitě budťo nějaká ta pravidelnost nebo nějaký ten režim, protože když jsou ty děti přímo z domova, tak třeba tam nejsou ty mantinely (...). Určitě nějaké hygienické návyky. Myslím si, že by to mohlo být lepší tady to (zástupce školy).

Hlavně i ten rodič musí získat důvěru vůči té státní instituci (zástupce školy).

Na aktivity předškolních klubů se navazuje i v novém MPI 2019–2022: pokračuje jak práce s dětmi v předškolních klubech, tak i práce s rodiči dětí z předškolních klubů a přibýly i adaptační aktivity, kdy si děti z předškolních klubů zvykají na větší kolektiv a režim MŠ¹⁴ (předškolní kluby spolupracují s pracovišti MŠ¹⁵).

V MŠ mělo podpořit vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí **personální posílení o školní asistenty**. V MŠ Chomutov působilo několik školních asistentů v celkové kapacitě dvou plných úvazků. Obtížným momentem se ukázalo požadované vzdělání při personálním obsazování těchto pozic. Jejich pracovní náplní byla komunikace s rodiči se zaměřením na děti s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění a dle zástupců školy se v tomto ohledu školní asistenti osvědčili (škola o ně žádala znova).

Druhou částí strategického cíle je, aby **MŠ byly schopny zajistit péči o děti od dvou let věku**. Jeho dosažení mělo podpořit personální posílení MŠ o chůvy. Chůvy byly využívány zejména při vzdělávání dětí mladších tří let a dle zástupců školy se velmi osvědčily. Přestože v chomutovských MŠ počet dětí mladších tří let od školního roku 2016/2017 klesl – ze 193 dětí mladších tří let (13,5 %) ve školním roce 2016/2017 na 154 dětí mladších tří let (11,5 %) ve školním roce 2020/2021 – (viz příloha graf 6), díky dětským skupinám je **celkový počet dětí mladších tří let, které navštěvují předškolní vzdělávání celkově vyšší**. Pokles dětí mladších tří let v MŠ se totiž kryje se vznikem většiny dětských skupin. Momentálně jich v Chomutově působí sedm a jejich celková kapacita je 106 dětí. Některé z nich pečují o děti od dvou let, některé již od jednoho roku.

¹⁴ Tyto aktivity byly momentálně pozastaveny z důvodu omezení kvůli pandemii covid-19.

¹⁵ Navíc díky iniciativě samotných rodičů dětí z předškolních klubů bylo zprostředkováno uspořádání prohlídky i přípravné třídy na ZŠ Písečná, kde řada dětí z cílové skupiny plní povinný předškolní rok.

6.2 Strategický cíl 2

Tabulka 3 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 2

STRATEGICKÝ CÍL 2 Statutární město Chomutov podporuje společné vzdělávání, koordinuje proces zavádění inkluzivních opatření.	
SPECIFICKÝ CÍL 2.1 Město Chomutov efektivně koordinuje společný postup škol při zavádění inkluzivního vzdělávání. Koordinuje mj. efektivní využití zdrojů při dalším vzdělávání, vzájemnou výměnu zkušeností, metodickou podporu školních asistentů a asistentů pedagoga napříč školami.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
2.1.1 V průběhu roku 2017 dojde k vytvoření pozice koordinátora inkluze na obci, který se zaměří na spolupráci a podporu všech 11 škol v Chomutově z hlediska zavádění inkluzivních opatření. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (021)	Splněno: realizováno v rámci projektu Podpora inkluzivního vzdělávání v Chomutově (2017–2020): Pozice koordinátora inkluze v obci vznikla v 9/2017. Koordinátor inkluze se zaměřil na monitoring potřeb jednotlivých škol v oblasti IKV.
2.1.2 V průběhu roku 2017 vznikne pozice metodika asistentů pedagoga a školních asistentů, která bude metodicky řídit asistenty na všech školách, organizovat jejich vzájemnou výměnu zkušeností, předávání příkladů dobré praxe, bude organizovat jejich setkávání, popř. další vzdělávání. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (021)	Splněno: realizováno v rámci projektu Podpora inkluzivního vzdělávání v Chomutově (2017–2020): Pozice metodika asistentů pedagoga a školních asistentů vznikla na obci v 9/2017. Metodik asistentů pedagoga a školních asistentů se zaměřil na monitoring potřeb asistentů pedagoga a školních asistentů.

Strategický cíl č. 2 *Město podporuje společné vzdělávání a koordinuje proces zavádění inkluzivních opatření* se daří naplňovat. Jeho naplňování bylo zajištěno skrze zřízení inovativních pozic koordinátora inkluze a metodika AP a ŠA na městě. Šlo o nové pozice, což z počátku znamenalo potíže s jejich nastavením a zavedením. Nicméně po počátečních potížích a personální výměně se je v Chomutově podařilo úspěšně ustavit. Zástupci ASZ vnímají jejich zavedení jako jeden z významných přínosů ASZ, protože díky těmto pozicím se město začalo inkluzivním vzděláváním a celkovou koordinací více a systematicky zabývat. Tyto pozice, které mají koordinaci inkluzivních aktivit v popisu práce¹⁶, tak mají vliv i na plnění ostatních cílů a aktivit. Mohou zejména posilovat spolupráci mezi jednotlivými aktéry.

¹⁶ V praxi fungují koordinátorka inkluze a metodička AP a ŠA v tandemu. Hlavní náplní jejich práce byla aktualizace strategických dokumentů a komunikace se školami zaměřená hlavně na inkluzi, respektive na asistenty. Komunikují s pedagogy a s řediteli, nabízejí informační a metodickou podporu. Nad rámec tohoto začaly obě pracovat s dětmi (ač nejsou jejich primární cílovou skupinou) formou selektivní prevence a chystaly se otevřít balintovskou skupinu pro asistenty (přerušeno kvůli omezením z důvodů pandemie covid-19) a připravovaly i adaptační kurzy (zážitková pedagogika) pro třídní učitele. Dále nabízejí vzdělávání, workshopy a organizovaly i panelovou diskusi (na které zvou

Dle názoru zástupce města funguje spolupráce se školami dobře, i když některé školy mají o spolupráci větší a jiné menší zájem. Tato slova potvrzují i rozhovory se zástupci škol, kdy řada z nich potvrzuje úzkou spolupráci: spolupracují s nimi zejména na realizaci projektu, kdy zastřešují administrativní část projektu, zajišťují semináře, nabízejí vzdělávání, organizují setkání se sociálními službami a dalšími organizacemi, zjišťují, co školy potřebují:

My jsme s (pozn. aut.: metodičkou AP) docela dost spolupracovali. Třeba v loňském roce, každý měsíc se scházíme, kromě toho, že máme školní poradenské pracoviště, tak se scházíme asistenti pedagoga. Jednou měsíčně. (...) Lidi od nás byli na nějakém vzdělávání, co oni nabídli. (...) ta spolupráce byla, my o sobě víme. (zástupce školy).

Činnost koordinačních pracovníků byla znovu ustavena v revizi MPI pro období 2019–2022 a v navazujícím projektu města.

6.3 Strategický cíl 3

Tabulka 4 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 3

STRATEGICKÝ CÍL 3 Na vzdělávání dětí se SVP se podílejí všechny MŠ a ZŠ v obci a další aktéři působící ve vzdělávání a realizaci volnočasových aktivit, včetně rodičů dětí. Mají dostatečné zázemí pro bezbariérovost, použití nových metod výuky a efektivní práci s žáky.	
SPECIFICKÝ CÍL 3.1 Do roku 2020 je většina poboček MŠ bezbariérová, má zajištěno zázemí pro práci s heterogenní skupinou žáků a implementaci nových metod výuky.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
3.1.1 Investice: V rámci tohoto velkého projektu budou podpořeny všechny pobočky MŠ Chomutov, která je jednou organizací. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: IROP	Splněno částečně: plánováno financovat v rámci relevantní výzvy IROP (2018–2020) Bezbariérovost se v MŠ řeší průběžně. Kompletně bezbariérová je pouze MŠ Písečná.
SPECIFICKÝ CÍL 3.2 Do roku 2019 je část ZŠ bezbariérová, má zajištěno zázemí pro práci s heterogenní skupinou žáků a implementaci nových metod výuky, včetně konektivity a zázemím pro školská poradenská pracoviště.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
3.2.1 Investice: V rámci tohoto velkého projektu bude podpořeno osm ZŠ. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: IROP	Splněno: realizováno v rámci projektu Infrastruktura do ZŠ (IROP, 2017–2019). Projekt skončil 06/2019, všechny základní školy v Chomutově jsou plně bezbariérové, rekonstruovány a modernizovány byly také učebny ve vazbě na klíčové kompetence (práce s digitálními technologiemi, komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, přírodní vědy).

všechny školy, i soukromé, které nejsou jejich cílovou skupinou), za klíčové přitom považují zjistit požadavky škol, co opravdu potřebují a chtějí.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

SPECIFICKÝ CÍL 3.3

Do roku 2020 má ZŠ a MŠ Duhová škola zajištěno zázemí pro inkluzivní aktivity a bezbariérový přístup. Plánována je též přírodovědná učebna, relaxační místnost a multimediální učebna s vazbou na výuku cizích jazyků.

Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
3.3.1 Investice: ZŠ a MŠ Duhová škola tvoří jedno zařízení. Odpovědnost: ZŠ a MŠ Duhová škola Zdroj: IROP	Splněno: realizováno v rámci projektu <i>Infrastruktura do ZŠ (IROP, 2017–20219)</i> . ZŠ a MŠ Duhová cesta dokončila úpravy do 6/2019. Má zázemí pro inkluzivní aktivity, bezbariérový přístup včetně bezbariérového WC, přírodovědnou učebnu a multimediální učebnu s vazbou na výuku cizích jazyků, disponuje relaxační místností.

SPECIFICKÝ CÍL 3.4

Do roku 2019 bude zajištěno dostatečné zázemí pro volnočasové aktivity s bezbariérovým přístupem i pro žáky se SVP.

Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
3.4.1 Investice: Projekt je zaměřen na dvě organizace. Odpovědnost: Středisko volného času Domeček, p.o., Zoopark Chomutov, p.o., Statutární město Chomutov Zdroj: IROP	Splněno částečně: IROP (2017–2019): Zoopark Chomutov, p. o., odstoupil od záměru realizace projektu.

26

Aktivity zaměřené na realizaci strategického cíle č. 3 se soustředí na zajištění bezbariérovosti jednotlivých škol. V rámci IROP se realizoval projekt *Infrastruktura do škol*, díky kterému jsou všechny základní školy bezbariérové a mají speciální učebny. I ve starších budovách škol, které neumožňují kompletní bezbariérovost, je vedení školy připraveno v případě potřeby udělat taková organizační opatření, aby se žáci se SVP mohli bez problémů na škole vzdělávat:

Tady jsou úzké chodby, a hlavně začátky u schodišť, takže mají schodolez, pro případ, že by se nějaké takové dítě tady objevilo (...). Kdyby došlo na lámání chleba a dítě se mělo pohybovat po celé škole, tak by se musela udělat organizační opatření, (...) ale připravený trošku jsme (zástupce školy).

Speciální učebny jsou využívány také MŠ. Dle informací zástupců MŠ mají se ZŠ podepsané memorandum s příslibem spolupráce, s dětmi z MŠ chodí na pravidelné návštěvy speciálních učeben. Navíc také v revizi MPI 2019–2022 je plánováno pokračování v zajištění bezbariérovosti pro MŠ (IROP 2020–2024). Tato podpora se nedotkla ZŠ 17. listopadu, vzhledem k tomu, že se jedná o školu zřizovanou dle § 16 odst. 9 ŠZ, které nemohly být do projektu zapojeny. Jelikož je zřízena městem, město jí zajistilo wifi připojení a konektivitu.

6.4 Strategický cíl 4

Tabulka 5 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 4

STRATEGICKÝ CÍL 4 Žáci ZŠ se SVP jsou účinně podporováni v pravidelné docházce do ZŠ a dosažení školního úspěchu, zvláště při přechodu na 2. stupeň ZŠ a při přechodu do vyššího stupně vzdělávání. Žáci s chybějící podporou v domácnosti jsou podpořeni doučováním a odpolední přípravou na vyučování.	
SPECIFICKÝ CÍL 4.1 Po tři roky bude zajištěna prevence školního neúspěchu formou podpory při přechodu žáků mezi stupni vzdělávání (MŠ-ZŠ).	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
4.1.1 Jsou zajištěni minimálně čtyři dobrovolníci, kteří zajistí po dobu tří let pro školy Zahradní, Na Příkopech, Písečná a Školní doučování v rodinách a zastanou zároveň pozici „staršího kamaráda“. Dobrovolníci budou metodicky podpořeni koordinátorem vzdělávání v rodinách. Zastupovat či podporovat v přímé práci s rodinou je také bude pracovník podpory vzdělávání v rodinách. Čtyřikrát ročně budou pro děti zorganizovány kulturně-vzdělávací aktivity. Odpovědnost: Statutární město Chomutov a Člověk v tísni, o.p.s. Zdroj: OP VVV (007)	Splněno: aktivita realizována v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019). Dobrovolníci byli zajištěni pro všechny čtyři ZŠ a ze strany ČvT, probíhala jejich metodická podpora. Úvazek pracovníka podpory vzdělávání v rodinách byl navýšen z 0,8 na 1,0 úvazku. Aktivita pokračuje v MPI 2019–2022.
4.1.2 Vzniknou a po tři roky budou financovány dvě pozice pracovníka podpory vzdělávání v rodinách ve spolupráci s centrem předškolní výchovy v Kadaňské. Ti budou vyhledávat a koordinovat dobrovolníky pro doučování v rodinách a dále budou doučování zprostředkovávat. Čtyřikrát ročně budou pro děti zorganizovány kulturně – vzdělávací aktivity. Odpovědnost: Člověk v tísni, o.p.s. Zdroj: OP VVV (039)	Splněno: aktivita realizována v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019). Ze strany ČvT probíhala jejich metodická podpora, např. formou pravidelných setkávání dobrovolníků. Úvazek pracovníka podpory vzdělávání v rodinách byl navýšen z 0,8 na 1,0 úvazku
4.1.3 Pedagogové na školách Zahradní, Na Příkopech, Písečná a Školní zajistí doučování a volnočasové aktivity. V průběhu tří let se realizuje min. pět kroužků či klubů a doučování nejméně v pěti předmětech.	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019): Projektové aktivity byly naplněny dle harmonogramu.
4.1.4 Ve školách probíhá doučování za účelem prevence školního neúspěchu žáků jím ohrožených. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Splněno: realizováno v rámci Šablon (2017–2019): Na všech ZŠ v Chomutově probíhá doučování za účelem prevence školního neúspěchu žáků.
SPECIFICKÝ CÍL 4.2 Bude zajištěno personální posílení školních poradenských pracovišť.	

Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
4.2.1 Po tři roky budou na školách Zahradní, Na Příkopech, Písečná a Školní zajištěny pozice speciálního pedagoga / koordinátora inkluze na školách, kteří budou koordinovat proces inkluzivního vzdělávání na školách, tvorbu individuálních plánů pro děti a jejich naplňování, budou přinášet nové přístupy do vzdělávání a podpoří rodiče i pedagogy. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019): Všechny čtyři školy využily možnost čerpání financí na pozici speciálního pedagoga/koordinátora inkluze.
4.2.2 Na ZŠ jsou po dva roky zajištěni odborníci školských poradenských pracovišť v rámci šablon. Jde zejména o školní psychology a speciální pedagogy. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Splněno: Realizováno v rámci Šablon (2017–2019): Ve všech ZŠ pracují speciální pedagogové.
SPECIFICKÝ CÍL 4.3 Po tři roky bude zajištěna podpora učitelů a žáků pomocí pozice školních asistentů.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
4.3.1 Po tři roky budou na školách Zahradní, Na Příkopech, Písečná a Školní zajištěny vždy dvě pozice školního asistenta (1. a 2. stupeň), který bude zajišťovat přímou nepedagogickou podporu při akcích škol. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019): Na všech uvedených školách byly pozice školních asistentů obsazeny.
4.3.2 Na školách budou zajištěny pozice školních asistentů, které budou zajišťovat přímou nepedagogickou podporu na akcích škol. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Splněno částečně: v rámci Šablon (2017–2019) pouze na ZŠ Hornická
SPECIFICKÝ CÍL 4.4	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
4.4.1 Díky pozici sociálního pedagoga dochází k lepšímu propojení rodičů a školy. Sociální pedagog je prostředníkem mezi rodinou, OSPOD, policií, zdravotnickými a sociálními institucemi a školou. Pomáhá včas zachytit problémy, poskytne škole informace o zázemí žáka a rodině pomůže s právními a sociálními otázkami. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Nesplněno: Pozicí sociálního pedagoga nedisponuje žádná ze škol.

Aktivity k zajištění strategického cíle č. 4 se soustředily na prevenci školního neúspěchu u žáků se SVP a podporu docházky do škol. Aktivity byly zaměřeny na tyto žáky jednak přímo (zejména doučování, které realizovaly jak školy, tak NNO), tak i nepřímo skrze personální podporu škol (zavedení školních asistentů, koordinátorů inkluze, sociálních pedagogů, psychologů a speciálních pedagogů).

Doučování žáků ohrožených školním neúspěchem ze strany NNO zajišťoval Člověk v tísni prostřednictvím dobrovolníků¹⁷. V rámci této aktivity dle informací zástupců Člověka v tísni narazili na několik limitů:

- Nedostatek dobrovolníků, kteří by byli ochotni/měli čas pravidelně docházet do lokality.
- Nedostatečná kapacita pracovníků podpory vzdělávání (která činí 15–20 podpořených dětí za školní rok), a to zejména v situacích, kdy se nedostávalo dobrovolníků a zároveň byla velká poptávka ze strany škol – situace byla řešena formou skupinového doučování.
- Bariéry ve spolupráci se školami, např. kvůli GDPR, se NNO snaží řešit na společných schůzkách MAS, LP, individuálními schůzkami se zapojenými školami.

Někteří zástupci škol aktivitu dobrovolníků vítali s tím, že „každá pomocná ruka je dobrá“. I další školy, které nebyly do aktivity zapojeny, vyjádřili o doučování žáků prostřednictvím dobrovolníků pro své žáky zájem. Mezi oslovenými zástupci škol ale zazněla i nespokojenost s nepravidelností aktivity, poukazovali na krátké časové působení dobrovolníků, nebo na přesun tohoto doučování z domácností do škol a upozorňovali i na nezáměr dětí a jejich rodin.

Co mám zpětnou vazbu (...) tak to funguje většinou ze začátku, ale pak už to přestává většinou ty rodiny bavit. Nebo i ty dobrovolníky. Takže se stává, že to skončí pro nezáměr z jedné, nebo druhé strany. (zástupce školy)

Doučování bylo realizováno jak v rámci projektu *Inkluzivní vzdělávání*, tak pokračuje v projektu *Učíme se společně*. V novém projektu jsou do této aktivity zapojeny ZŠ Školní, ZŠ Zahradní, ZŠ Březenecká a ZŠ Kadaňská. Navíc bylo doučování doplněno o kariérové poradenství. Pro úspěšnou realizaci a efektivitu doučování se ukazuje jako klíčové **podpořit spolupráci mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti**, navázat intenzivnější komunikaci a hledat společná řešení. Přínosné by také bylo **koordinovat doučování realizované NNO a školou**, navázat je na sebe.

¹⁷ Doučování a koordinaci dobrovolníků má na starosti pracovník podpory vzdělávání. Před vstupem dobrovolníka do rodiny dojde nejprve ke společné schůzce, kde se nastaví pravidla a podmínky, včetně uvedení kontaktu, na koho se obrátit, kdyby spolupráce nefungovala, jak ze strany rodiny, tak dobrovolníka. Poté dobrovolník dochází do rodiny sám. Pracovník podpory vzdělávání ale nadále působí jako zprostředkovatel, mediátor, případně podpora dobrovolníka. Doučování samotné trvá dvě hodiny, píšou se úkoly do školy a doplňují či osvěžují znalosti zážitkovou formou. V rámci projektu mají dobrovolníci možnost nakoupit i edukativní pomůcky.

Při **doučování realizovaném školou** se ne vždy dařilo zapojit právě žáky ohrožené školním neúspěchem. Školy využívají různých strategií, jak jejich účast na doučování podpořit (doučování hned po vyučování, informovat rodiče v případě absencí apod.).

Další **personální podpora** byla ve školách ve většině případů vítaná. Problémem při obsazování těchto pozic ale bývá její financování formou projektů, které znamenají pro školy jak další administrativní zátěž, tak jsou navíc časově omezené. Problémem také bylo najít kvalifikované odborníky (např. v případě sociálního pedagoga), nebo nedostatečné finančního ohodnocení či možnost pracovat jen na částečný úvazek (např. v případě školních asistentů, kteří nebyli kategorizováni jako pedagogičtí pracovníci¹⁸).

Jako **personální podpora** byli tradičně velmi ceněni **speciální pedagogové a psychologové** (řeší konkrétní potřeby žáků a učitelů, chodí na hospitace, dávají metodickou podporu). Na řadě škol si našli své místo i **školní asistenti**. Zástupci škol školní asistenty vnímali jako pomoc, ale jejich působení se na jednotlivých školách lišilo. Někde vypomáhali s kontrolou chování o přestávce, vypomáhali pedagogům během výuky, jinde se opravdu zaměřovali na sociálně znevýhodněné žáky.

Vnímají to (školního asistenta) jako podporu. Je pravda, že do těch rodin se moc necpeme. Jako ty návštěvy jsou, ale jsou spíše sporadické. Víím, že v té náplni (školního asistenta) a těch pokynech je, že by měli být v těch rodinách víc, ale ne každý se do té rodiny odváží a ne vždy ty rodiny chtějí, aby tam někdo chodil (zástupce školy).

V případě **koordinátora inkluze**, což je nová pozice, se zatím škole nepodařilo úplně využít jejího potenciálu. V takových případech by bylo **vhodné sdílet dobrou praxi** se školami, které již tuto pozici úspěšně využívají. Klíčová se ale dle zkušeností škol ukazuje i dostatečná kapacita těchto odborníků. Pro podporu žáků je výhodná jejich plná přítomnost ve škole (tzn. plný úvazek), což by koordinátorovi umožnilo poznat detailně žáky i učitele a okamžitě reagovat dle potřeby. Ideální by bylo, kdyby tyto vyzkoušené a osvědčené pozice nebylo nutné řešit formou projektů, ale staly by se integrální částí personální kapacity školy.

¹⁸ V tomto případě narazili i na problém s dovolenou, kdy jako nepedagogičtí pracovníci měli nárok „jen“ na 25 dní dovolené.

6.5 Strategický cíl 5

Tabulka 6 Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění: Strategický cíl 5

STRATEGICKÝ CÍL 5 Pedagogové jsou vzděláni v oblasti společného vzdělávání, dokážou realizovat podpůrná opatření pro žáky se SVP, dokážou podpořit i nadané žáky.	
SPECIFICKÝ CÍL 5.1 Na školách Zahradní, Na Příkopech, Písečná a Školní proběhnou v průběhu tří let vzdělávací kurzy pro 40 pedagogů, které zvýší jejich kompetence v oblasti inkluzivního vzdělávání.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
5.1.1 Kurzy zaměřené na ověřené metody podporující inkluzivní vzdělávání (např. Grunnlaget, KIKUS). Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019)
5.1.2 Metodická podpora pedagogů při práci s heterogenní skupinou. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno částečně: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019) pouze na ZŠ Písečná
5.1.3 Podpora pedagogů při zavádění inkluzivního vzdělávání přímo v prostředí školy: Pedagogové na každé škole budou podpořeni např. prostřednictvím mentora, supervizora, pedagogického konzultanta nebo kouče. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno částečně: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019): Služba mentora byla využita na ZŠ Školní.
5.1.4 Zvyšování kvalifikace pro vzdělávání vybraných učitelů pro práci s dětmi s potřebou podpůrných opatření v oblasti prevence řečových vad, ADHD a s ostatními typy speciálních potřeb. Odpovědnost: Statutární město Chomutov Zdroj: OP VVV (007)	Splněno částečně: realizováno v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (6/2016–6/2019): proběhlo školení na téma ADHD, ADD – uvedení do problematiky
SPECIFICKÝ CÍL 5.2 V chomutovských školách je zajišťováno další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání a dalších oblastech, které pomáhají při práci s žáky ze sociálně vyloučených lokalit.	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
5.2.1 Pedagogové ostatních škol se vzdělávají v problematice inkluzivního vzdělávání, nových metodách a dalších oblastech. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Splněno: realizováno v rámci Šablon (2017–2019). Pedagogové ZŠ Chomutov se průběžně vzdělávají v problematice inkluzivního vzdělávání, nových metodách a dalších oblastech (např. sociální klima třídy, jazyková podpora dětí s odlišným mateřským jazykem, šikana, podpora pedagogů při zavádění inkluzivní vzdělávání prostřednictvím mentoringu, primární a sekundární prevence ve školách atd.).

SPECIFICKÝ CÍL 5.3	
Aktivita/indikátor	Vyhodnocení
5.3.1 Pedagogové na školách jsou proškoleni v oblasti čtenářské gramotnosti. Odpovědnost: ZŠ Chomutov Zdroj: OP VVV (022)	Splněno: realizováno v rámci Šablon (2017–2019): Všichni pedagogové ZŠ Chomutov jsou proškoleni v oblasti čtenářské gramotnosti.

Zástupci oslovených škol považovali nabídku vzdělávání (nejenom v oblasti inkluze a společného vzdělávání) za dostatečnou. Některá školení byla zajištěna v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (např. vzdělávání pro asistenty pedagogů), další nabízí a zajišťuje město prostřednictvím koordinátorky inkluze nebo metodičky AP a ŠA a důležitou roli v tomto ohledu hraje MAP. Řada školení je pro učitele zdarma, často se konají odpoledne, aby nenarušovala výuku. Učitelé oceňovali, že jsou jejich potřeby v rámci DVPP zohledňovány. Někdy však nabízené školení nebylo využito, případně ne vždy se podařilo implementovat do výuky.

Myslím, že ta nabídka toho vzdělávání jako dobrý, protože se jim podařilo (...) sem natáhnout lidi na vzdělávání, který jsou opravdu kapacitou, který mají co říct. (...). Takže myslím, že v tomhle přínos je. A je vidět, že když je plno, tak ty lidi prostě zájem mají. (zástupce školy)

32

Pozitivním příkladem využití realizovaného projektu vzdělávání je zkušenost školy s dlouhodobým školením Grunnlaget:

Metoda Grunnlaget určitě ano. Pomůcky, ano všechno ano pomohlo. Je jiná komunikace s rodičema ze sociálně znevýhodněného prostředí, to vím z vlastní zkušenosti, ale dá se to naučit. Protože člověk musí mít pořad na paměti, že ten profesionál je ta škola, a ne ten rodič. To je někdy těžké, protože si člověk spoustu věcí bere osobně a rodiče to tak mají, prostě jdou do té školky s předsudkem. Pak, když zjistí, že ten předsudek mít nemusí a že já se chovám úplně stejně jako ke každému jinému člověku a jsem upřímný/á a férový/á, tak to pak ocení. A pak z toho těžíme, další spolupráce na 2, 3 roky je ruka v rukávě (zástupce školy).

Vůči **supervizi** ale panují na řadě škol obavy a rezervovanost. Na některých školách byla nabízena, ne všude se ale ujala. Někdy byly příčinou obavy či nezájem učitelů. Dle informací od zástupců města funguje v Chomutově jedna podpůrná skupina, kterou vede speciální pedagožka ze ZŠ. Problémem je opět nedostatek kvalifikovaných odborníků – supervizorů v regionu.

V revizi MPI pro období 2019–2022 se na tyto aktivity navazuje a jsou zde plánovány aktivity pro koordinaci společného vzdělávání, podporu školy při zavádění inkluzivních opatření a sdílení dobré praxe. **Sdílení dobré praxe** se jeví jako klíčové, aby bylo možné **vtáhnout jak**

školy, tak jednotlivé učitele, kteří dosud při zavádění podpory dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a jejich rodičů stáli stranou nebo nebyli tolik úspěšní.

7 Zhodnocení rizik při plnění cílů (obecná rizika i konkrétní rizika v řešené lokalitě)

Pro potřeby MPI a při stanovování strategických cílů byla použita SWOT analýza MAP. Zde byla definována rizika:

- Nepříznivá změna demografické struktury z hlediska věku, socioekonomického statusu či zdraví.
- Nízké rodičovské kompetence (motivace, podpora) v oblasti vzdělávání dětí a žáků.
- Nedostatečné ohodnocení kvalitních pracovníků ve školství.
- Odchod vzdělané části obyvatelstva, odborníků atd.
- Nízká vzdělanostní struktura.
- Nedostatečná autorita pedagogů.
- Zhoršení bezpečnosti ve veřejném prostoru
- Nárůst počtu obyvatel bez přístřeší, v důsledku čehož dochází k nárůstu počtu komerčních ubytoven.
- Časté a nekoncepční změny legislativy.
- Šikana ve škole.
- Nedostatek financí na údržbu a opravy.
- Doprava dětí a žáků do školy.
- Nedostatečná připravenost pedagogů na společné vzdělávání.

Vzhledem k tomu, že se jedná o rizika vztahující se k celému ORP, budou dále zmíněna jen ta, která se v Chomutově projeví v průběhu naplňování MPI:

- Došlo ke změně legislativy, konkrétně zavedení povinného předškolního vzdělávání, což ovlivnilo činnost předškolních klubů. Člověk v tísní ale flexibilně zareagoval na změnu a přeorientoval se na novou cílovou skupinu dětí ve věku 3–5 let. Předškolní kluby tak nadále hrají roli v podpoře úspěšnosti přechodu sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu.
- Nedostatek financí na údržbu a opravy se podařilo překonat, zejména díky projektům IROP – došlo k velké investici do infrastruktury ZŠ a zajištění bezbariérovosti.

- Spíše než odchod odborníků je problémem stálý nedostatek kvalifikovaných odborníků v určitých profesích např. psychologové, supervizoři, sociální pedagogové atd. Tento stav ohrožuje naplňování některých cílů.
- Nedostatečné ohodnocení kvalitních pracovníků ve školství – projevilo se třeba i při ztíženém obsazování určitých pozic, např. školních asistentů.
- Nedostatečná připravenost pedagogů na společné vzdělávání – je řešena v rámci aktivit zaměřených na DVPP a sdílení dobré praxe.

8 Výsledný stav vzdělávacího systému a doporučení do budoucna

Klíčovým východiskem tvorby místního plánu inkluze je koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám, který je v Metodice KPSVL¹⁹ definován jako „*zajištění adresnosti, koordinace, konzistence a synergie místních opatření sociální integrace založených na lokálních potřebách, která budou realizována prostřednictvím specifického mechanismu financování z prostředků ESIF*“. Zhodnocení výsledného stavu vzdělávacího systému se proto zaměřuje právě na ověření premis KPSVL a analyzuje, do jaké míry realizace opatření vycházejících ze strategického plánování splňuje preferované principy, jimiž jsou **adresnost, koordinace, konzistence, synergie**. Kromě uvedených principů je zde zhodnocena také **udržitelost, kterou chápeme** jako podmínku pro dlouhodobý efekt KPSVL.

34

8.1 Adresnost/relevance

Všechna realizovaná opatření vycházela z dat analytické části MPI a zaměřila se na některé problémy, které MPI definoval. Podíváme-li se na adresnost/relevanci opatření vůči zvoleným cílům, lze zhodnotit, že opatření byla správně zvolena k dosažení jednotlivých strategických cílů. Na druhou stranu ale **ne všechny problémy se promítly do strategických cílů** a byly v rámci MPI řešeny (např. integrace cizinců a zvyšování povědomí veřejnosti o inkluzivním vzdělávání). Navíc **další problémy, např. velká koncentrace žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění na některých školách** (viz kapitola 5.2), **nebyly adresovány vůbec**, a to ani v rámci vydefinovaných problémů k řešení a následně tedy ani cílů MPI a opatření.

Některé cíle i opatření cílily na **skupinu žáků se SVP**, některé úžeji na **žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění**. Některá opatření zacílená na podporu dětí a žáků se SVP/dětí a žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění byla zaměřena **přímo** (předškolní kluby, doučování) a některá **nepřímo** skrze podporu škol a

¹⁹ METODIKA KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU K SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝM LOKALITÁM. *Agentura pro sociální začleňování* [online]. [cit. 2019-12-19]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/metodika-koordinovaneho-pristupu-k-socialne-vyloucenym-lokalitam/>

pedagogů. Do nepřímé podpory lze zařadit aktivity směřující k pedagogickým pracovníkům, především zvyšování jejich kompetencí v oblasti práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a v inkluzivních metodách, zajištění podpůrných pozic a také koordinační roli města skrze koordinátora inkluze a metodika AP a ŠA.

8.2 Konzistence

Zvolená opatření k dosažení v MPI definovaných cílů byla realizována konzistentně. Ta, která se osvědčila (např. práce s dětmi v předškolních klubech, doučování, personální podpora MŠ i ZŠ, personální kapacity města pro poskytování metodické podpory školám v oblasti kvalitního a inkluzivního vzdělávání, DVPP v oblasti IKV) se promítla i do nového MPI 2019–2022, případně byla prohloubena (např. o adaptační aktivity ve spolupráci ČvT a MŠ). V případě školní úspěšnosti žáků byla v novém MPI 2019–2022 doplněna o nová opatření (např. kariérové poradenství), aby bylo lépe dosaženo zvolené cíle.

Zaměření prováděných opatření na potřeby dětí a žáků s potřebou podpory z důvodů sociálního znevýhodnění je blíže evaluováno v rámci kapitoly 7 *Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění*:

- Předškolní kluby provozované Člověkem v tísní reagovaly na přesun cílové skupiny, která se začala z centra města stěhovat na sídliště, přesunem klubu z centra a umístěním obou předškolních center na sídlištích. O využití jejich kapacit svědčí zájem cílové skupiny.
- Konzistence opatření realizovaných v rámci MŠ Chomutov je usnadněna jednotným vedením (MŠ Chomutov má 13 pracovišť), přičemž nejintenzivnější spolupráce s ČvT je na pracovištích, kde je vzděláváno nejvíce dětí s potřebou podpory z důvodů sociálního znevýhodnění.
- Zapojení jednotlivých běžných ZŠ při realizaci jednotlivých opatření se liší. Na jednu stranu **se stabilněji zapojují školy, které evidují vyšší podíly žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění**. Na druhou stranu **náležitou podporu potřebují všichni žáci s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění** (viz např. ZŠ Hornická, která navzdory stále „nizkému“ podílu těchto žáků ve srovnání se sídlištními školami eviduje nárůst jejich počtu v posledních letech a která po výměně vedení projevila zájem zapojit se do aktivit na podporu těchto žáků). V tomto ohledu by mohl větší roli hrát zřizovatel, který by mohl **motivovat všechny školy k zapojení**. Výhodou je, že **v Chomutově fungují také zavedené NNO** (Člověk v tísní a Světlo Kadaň), které se zaměřují i na podporu žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění a jejich rodin. Díky aktivitám a projektům zaměřeným např. na doučování nebo kariérové poradenství mohou školy v tomto ohledu podpořit.

8.3 Koordinace a synergie

Přínosem pro koordinaci a synergii jednotlivých opatření bylo **zajištění personálních kapacit města pro poskytování metodické podpory školám v oblasti IKV** – zřízení pozice koordinátora inkluze a metodika AP a ŠA. Tyto inovativní pozice se ukázaly jako **klíčové pro podporu tématu inkluzivního vzdělávání v lokalitě i podporu spolupráce mezi jednotlivými aktéry**. Dobrou spolupráci s městem si jednotliví aktéři chválili. Také v případě MŠ a ČvT se díky společným aktivitám a zájmům podařilo spolupráci navázat. Ukazuje se ale, že je potřeba více podpořit spolupráci a koordinaci mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti. Její absence se negativně projevuje při realizaci některých opatření, není totiž plně využito potenciálu jednotlivých aktivit, které ve městě probíhají. Takovým příkladem je doučování, které realizují jak NNO, tak školy.

Nicméně NNO i město **potřebnost propojení svých aktivit se ZŠ** vnímají a **v dalším období se plánují na tuto oblast zaměřit**, včetně vydefinování kompetencí a sdílení dobré praxe i mezi jednotlivými ZŠ.

8.4 Udržitelnost

V roce 2019 došlo k ukončení MPI, byl vytvořen nový MPI pro období 2019–2022. Následně byly podány a začaly se realizovat nové projekty (jeden projekt města se zapojením škol a dva projekty NNO). Nový MPI a projekty navázaly na úspěšné aktivity, obnovily ty, které se osvědčily (práce s dětmi v předškolních klubech, doučování, personální podpora MŠ i ZŠ, personální kapacity města pro poskytování metodické podpory školám v oblasti kvalitního a inkluzivního vzdělávání, DVPP v oblasti IKV), případně je prohloubily (adaptační aktivity v MŠ) či doplnily o nové (např. kariérové poradenství realizované NNO). Část opatření, která realizují školy, je financována v rámci Šablon. Zachování jednotlivých opatření je tedy zajištěno po dobu trvání projektů (do r. 2022). V delší perspektivě by bylo prospěšné, kdyby se zavedená úspěšná opatření promítla (např. personální podpora škol) do běžného financování škol. Tím by byla snížena i administrativní zátěž spojená s jejich zajištěním formou projektů a snížila by se i rizika spojená s personálním zajištěním těchto pozic.

36

8. 5 Shrnutí hlavních zjištění a doporučení do budoucna

MPI 2017-2020 je zaměřen **na zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků se SVP, zejména dětí a žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění**. V tomto ohledu se podařilo díky realizovaným projektům (viz Hodnocení kvality spolupráce) zavést a uskutečnit řadu opatření, která se ukázala jako přínosná:

Na městě byly zavedeny inovativní pozice **koordinátora inkluzivního vzdělávání a metodika AP a ŠA**. Ty se ukázaly z hlediska koordinace aktivit v oblasti IKV v rámci města jako důležité, a to i pro oblast **strategického plánování v oblasti IKV**. Tyto koordinační a metodické posily

zastřešují řadu aktivit, plánování projektů, kontaktují a informují školy, síťují jednotlivé aktéry v lokalitě a nabízejí vzdělávání. Tím mají vliv i na plnění ostatních cílů a opatření. Mohou zejména **posilovat spolupráci mezi jednotlivými aktéry**. Pokračování jejich činnosti je zajištěno díky navazujícímu projektu města *Společnou cestou*.

Dle oslovených aktérů se **daří spolupráce mezi městem a školami a také mezi MŠ a ČvT**, zejména pracovišti, kam přecházejí děti z předškolních klubů Člověka v tísni. Působení **předškolních klubů pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí** je v tomto ohledu hodnoceno pozitivně, a to jak zástupci města, tak zástupci MŠ i ZŠ, které provozují přípravné třídy, kam děti z předškolních klubů přecházejí. O úspěchu mezi cílovou skupinou vypovídá zájem o tyto kluby. Klub plní pro dítě i pro rodiče socializační funkci a podporuje školní úspěšnost dětí v dalším vzdělávání tím, že je připravuje na přestup do MŠ/přípravné třídy a prodlužuje délku předškolního vzdělávání. Nový projekt ČvT *Učíme se společně* je na předchozí aktivity navázán a rozšířen o adaptační aktivity dětí z předškolních center v MŠ.

V MŠ se osvědčila personální podpora **školních asistentů**, kteří se zaměřovali na komunikaci s rodiči dětí s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění. Žádoucí by bylo také zavedení pozice **sociálního pracovníka**, ale zde škola naráží na nedostatek kvalifikovaných pracovníků v lokalitě.

Spolupráci mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti se naopak ne vždy podařilo navázat. To se ukázalo jako problém při **podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem např. prostřednictvím doučování**. Doučování organizuje jak Člověk v tísni, tak jednotlivé školy. Doučování prostřednictvím dobrovolníků naráželo na nedostatek dobrovolníků a nedostatečné kapacity koordinátorů a nedostatečné propojení se ZŠ. Pro úspěšnou realizaci a efektivitu doučování se ukazuje jako klíčové **podpořit spolupráci mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti**, přínosem by také bylo koordinovat doučování realizované NNO a školou. Doučování ČvT pokračuje díky novému projektu *Učíme se společně*. Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem a předčasným odchodem ze vzdělávání je navíc rozšířena o kariérové poradenství (realizuje Člověk v tísni a Světlo Kadaň).

Na ZŠ se osvědčila **personální podpora** zejména **speciálních pedagogů a psychologů**, někde i **školních asistentů**, i když ne všude se zaměřují přímo na podporu žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění a jejich rodin. Přínosem by mohlo být metodické vedení a sdílení dobré praxe a jejich zaměření na potřeby žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. V případě **koordinátora inkluze** se zatím škole nepodařilo zcela využít jeho potenciálu. Do budoucna by tedy bylo dobré pro tyto pozice zajistit metodickou podporu a sdílení dobré praxe se školami, kde již koordinátoři úspěšně fungují. Tato pozice by přitom mohla hrát klíčovou roli pro podporu IKV na jednotlivých školách a koordinaci v rámci města. Zároveň by pomohla vyřešit velkou vytíženost vedení škol.

V revizi MPI pro období 2019–2022 se na tyto aktivity navazuje a jsou zde plánovány aktivity pro koordinaci společného vzdělávání, podporu školy při zavádění inkluzivních opatření a sdílení dobré praxe. **Sdílení dobré praxe** se přitom jeví jako klíčové, aby bylo možné **vtáhnout jak školy, tak jednotlivé učitele, kteří dosud při zavádění podpory dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a jejich rodičů stáli stranou nebo nebyli tolik úspěšní.**

Zástupci oslovených škol považovali nabídku vzdělávání (nejenom v oblasti inkluze a společného vzdělávání) za dostatečnou. Některá školení byla zajištěna v rámci projektu Inkluzivní vzdělávání v Chomutově (např. vzdělávání pro asistenty pedagogů), další nabízí a zajišťuje město prostřednictvím koordinátorky inkluze nebo metodičky AP a ŠA a důležitou roli v tomto ohledu hraje MAP. Zástupci škol oceňovali, že jsou jejich potřeby v rámci DVPP zohledňovány.

V neposlední řadě MPI a následný projekt v rámci IROP vedly k masivním investicím a byla zajištěna bezbariérovost všech ZŠ v Chomutově.

Tabulka 7 Přehled/shrnutí závěrů a doporučení

Závěry	Doporučení
Zavedení koordinační role města v oblasti IKV - Osvědčila se personální podpora koordinace a metodického vedení ze strany města – vznik koordinátora inkluze a metodika AP a ŠA na odboru školství – vliv na plnění dalších opatření a strategické plánování a podporu IKV v lokalitě. - Většina škol s nimi spolupracuje a jejich činnost vítá, některé vyjádřily odmítavý postoj.	- Zachovat – pokračování je zajištěno díky navazujícímu projektu města <i>Společnou cestou</i>. Hledat cesty jejich zachování i do budoucna. - Motivovat a zahrnout do řešení oblasti IKV všechny školy. Ze strany zřizovatele motivovat školy, aby se všechny zapojily do spolupráce.
Spolupráce mezi aktéry, zejm. školami a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti - Podařilo se nastavit spolupráci MŠ – Předškolní kluby Člověka v tísní, o.p.s. - Ne vždy funguje spolupráce ZŠ – sociální služby a služby pro ohrožené rodiny a děti.	- Podpořit další aktivity spolupráce MŠ – Člověk v tísní (viz např. adaptační aktivity v projektu <i>Učíme se společně</i>). - Zaměřit se na podporu spolupráce mezi ZŠ a sociálními službami a službami pro ohrožené rodiny a děti (např. Člověk v tísní, Světlo Kadaň, OSPOD) – plánováno.
Osvědčila se činnost předškolních klubů pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.	Zachovat – pokračování je zajištěno díky projektu <i>Učíme se společně</i>.
Osvědčila se personální podpora škol zejm. speciální pedagogové a psychologové,	Ideálně by se zajištění těchto pozic mělo promítnout do běžného financování škol – omezilo by i problémy s personálním obsazením těchto pozic.

- školní asistenti ne vždy zaměřeni na podporu žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, - pozici koordinátora inkluze se zatím nepodařilo ustavit – ale je potenciál umožnit další rozvoj v oblasti IKV v lokalitě.	Zajistit metodickou podporu a sdílení dobré praxe.
Dostatečná nabídka vzdělávání v oblasti IKV – díky ASZ, odboru města i MAP. Školy ne vždy nabídky využívají.	Motivovat školy k využívání vzdělávání v oblasti IKV.

9 Zdroje a literatura

Charvát, P. (2019). *Tematický výzkum Chomutov: Každodennost a potřeby mládeže a mladých dospělých ohrožených sociálním vyloučením*. Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

Korecká, Z. (2016). *Vstupní analýza Chomutov*. Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

Mair, J. (2019). *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání, Chomutov*. Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

Manuál pro evaluaci individuálního projektu OPVVV: Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami, revize. (2020). Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, Agentura pro sociální začleňování.

Místní plán inkluze 2017–2020. (2016). Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

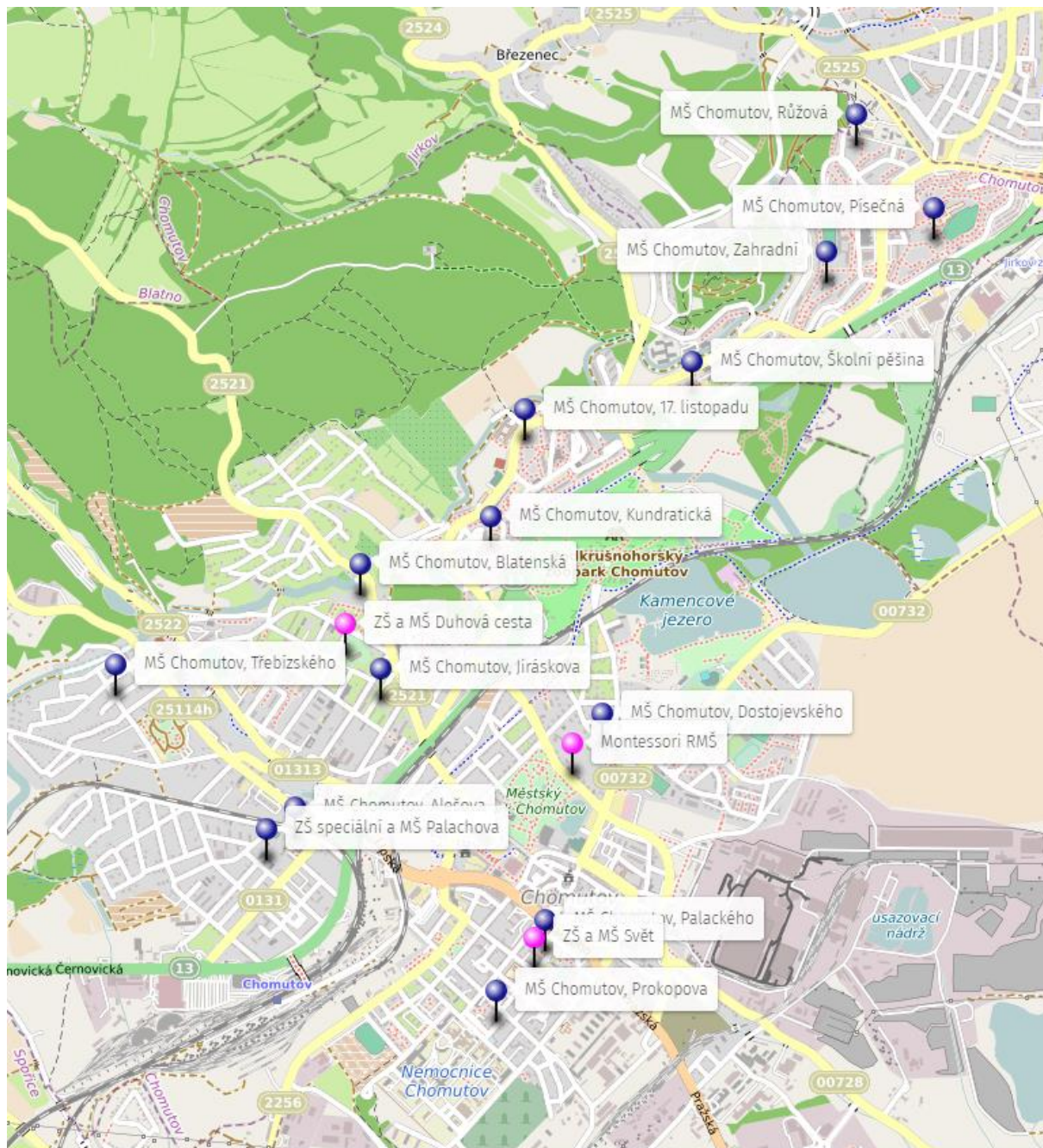
Místní plán inkluze 2019–2022. (2019). Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

Strategický plán sociálního začleňování Statutárního města Chomutov pro období 2017–2020. (2016). Praha: Úřad vlády ČR, Agentura pro sociální začleňování.

Přílohy

Obrázek 2 Rozmístění pracovišť MŠ v Chomutově

Zdroj: *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání, Chomutov*. Agentura pro sociální začleňování, s. 11

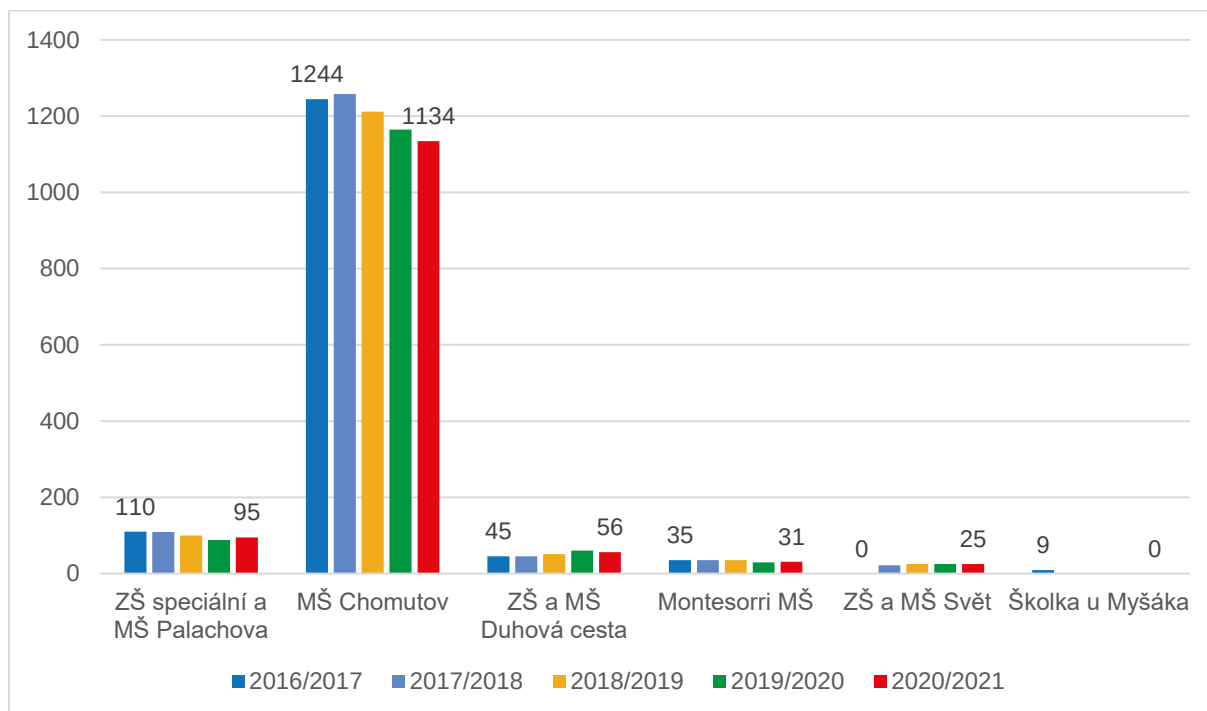
Tabulka 8 Přehled MŠ, jejich kapacita a naplněnost

Škola		Kapacita		Počet dětí						Naplněnost
				Běžné tř.		Spec. tř.		Celkem		
ZŠ speciální a MŠ Palachova		115		81		7		88		77 %
MŠ Chomutov	Alešova 2451/1	62	1419	39	1099	14	66	53	1165	82 %
	Blatenská 4879	124		88		0		88		
	Prokopova 3389/2	75		53		22		75		
	Třebízského 3084/28	40		40		0		40		
	Palackého 4057	160		142		0		142		
	Dostojevského 4154	N/A		82		0		82		
	Jiráskova 4334	150		139		0		139		
	Kundratická 4622	124		107		0		107		
	Písečná 5072	75		60		0		60		
	17. listopadu 4708	153		87		0		87		
	Zahradní 5185	155		139		0		139		
	Školní pěšina 5212	N/A		60		0		60		
	Růžová 5255	121		63		30		93		
ZŠ a MŠ Duhová cesta		65		60		0		60		92 %
Montessori MŠ		35		29		0		29		83 %
ZŠ a MŠ Svět		25		25		0		25		100 %
Celkem/průměr		1659		1294		73		1367		82 %

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2018, Rejstřík škol, webové stránky škol

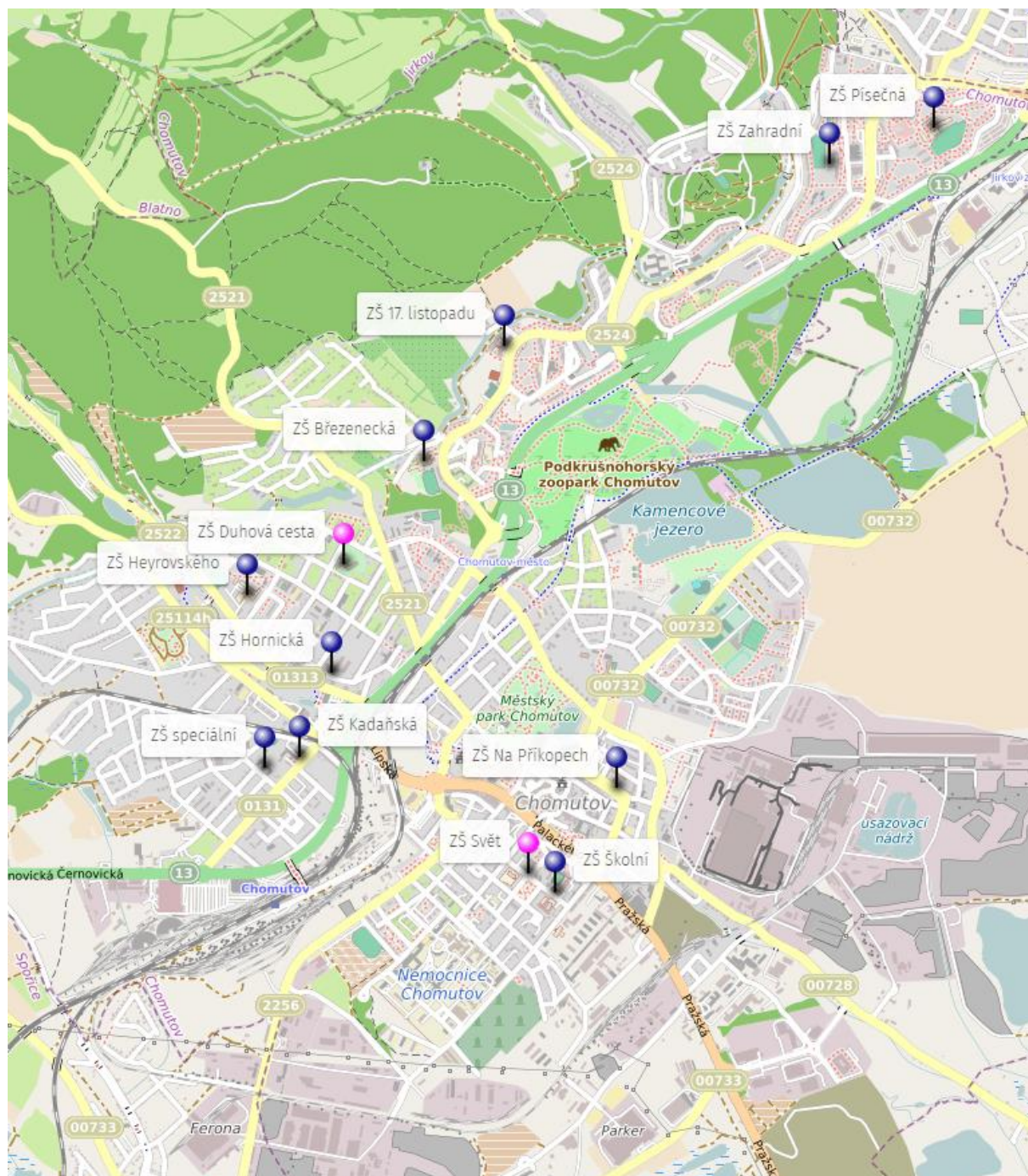
Graf 2 Vývoj počtu dětí v chomutovských MŠ ve školních letech 2016/2017–2020/2021

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. příslušného roku

Obrázek 3 Rozmístění ZŠ v Chomutově

Zdroj: *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání, Chomutov. Agentura pro sociální začleňování, s. 23*

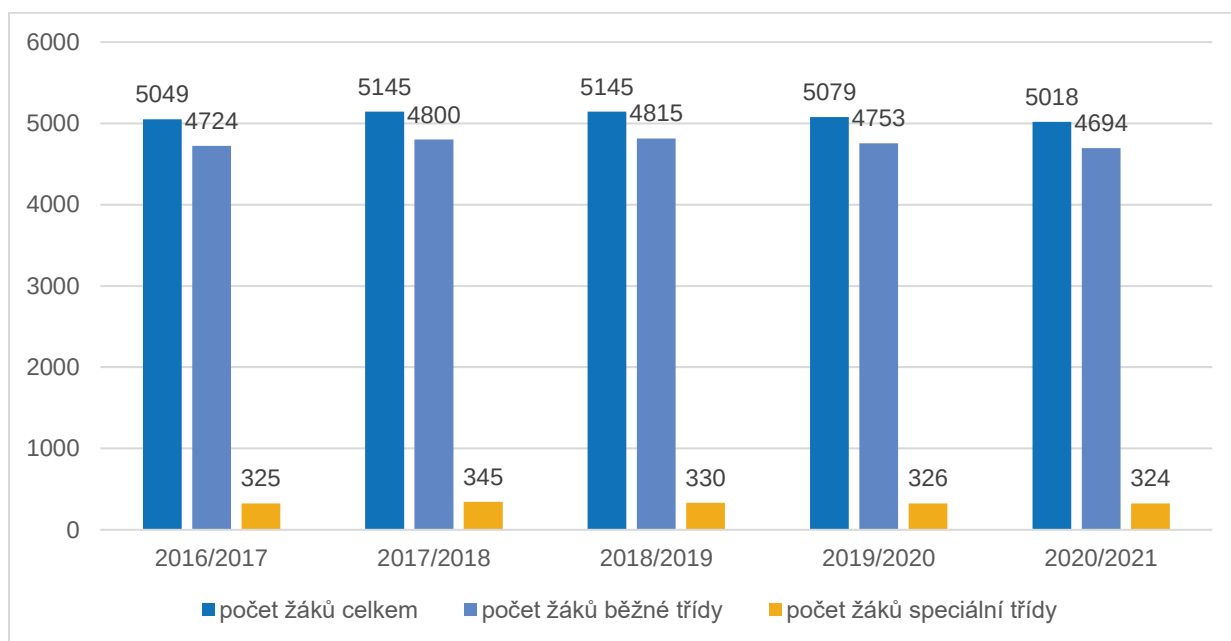

Tabulka 9 Přehled ZŠ, jejich kapacita a naplněnost – školní rok 2020/2021

Škola		Kapa- cita	Počet tříd			Počet žáků			Naplněnost
			běžné	spec.	celkem	běžní	spec.	celkem	
ZŠ Školní	Školní	680	11	3	14	238	39	277	85,59 %
	Beethovenova		11	5	16	241	64	305	
ZŠ Na Příkopěch		690	25	0	25	610	0	610	88,41 %
ZŠ Kadaňská		540	22	0	22	533	0	533	98,70 %
ZŠ Hornická		600	22	0	22	524	0	524	87,33 %
ZŠ Heyrovského		520	21	0	21	513	0	513	98,65 %
ZŠ Brezencecká		660	27	0	27	620	0	620	93,94 %
ZŠ Písečná		600	21	0	21	440	0	440	73,33 %
ZŠ Zahradní		810	30	0	30	641	0	641	79,14 %
ZŠ 17. listopadu		430	0	23	23	0	187	187	43,49 %
ZŠ speciální		40	0	5	5	0	34	34	85,00 %
ZŠ Duhová cesta		400	19	0	19	327	0	327	81,75 %
ZŠ Svět		150	8	0	8	7	0	7	4,67 %

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2020

Graf 3 Vývoj počtu žáků v chomutovských ZŠ v letech 2016/2017–2020/2021

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. příslušného roku

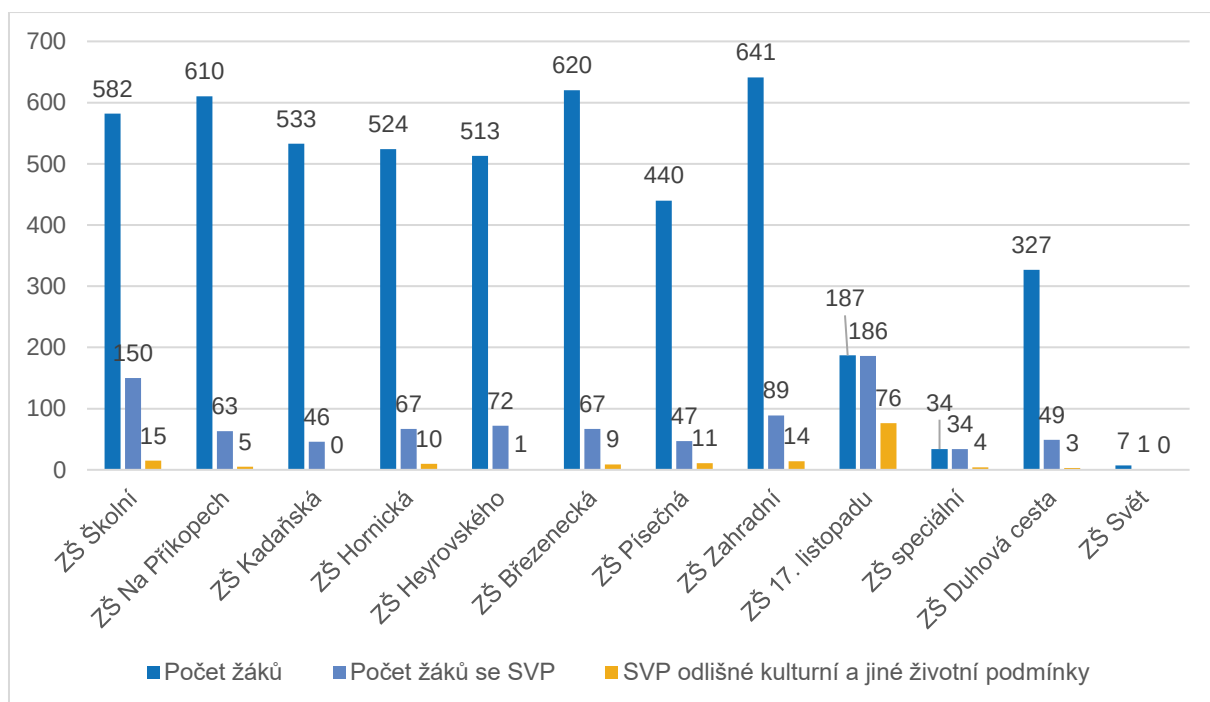

Tabulka 10 Počty a podíly žáků se SVP na ZŠ v Chomutově ve školním roce 2020/2021

Škola	Počet žáků	Počet žáků se SVP	SVP odlišné kulturní a jiné životní podmínky	Podíl SVP odlišné kulturní a jiné životní podmínky
ZŠ Školní	582	150	15	10,0 %
ZŠ Na Příkopech	610	63	5	0,8 %
ZŠ Kadaňská	533	46	0	0,0 %
ZŠ Hornická	524	67	10	1,9 %
ZŠ Heyrovského	513	72	1	0,2 %
ZŠ Březenecká	620	67	9	1,5 %
ZŠ Písečná	440	47	11	2,5 %
ZŠ Zahradní	641	89	14	2,2 %
ZŠ 17. listopadu	187	186	76	40,6 %
ZŠ speciální	34	34	4	11,8 %
ZŠ Duhová cesta	327	49	3	0,9 %
ZŠ Svět	7	1	0	0,0 %

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2020

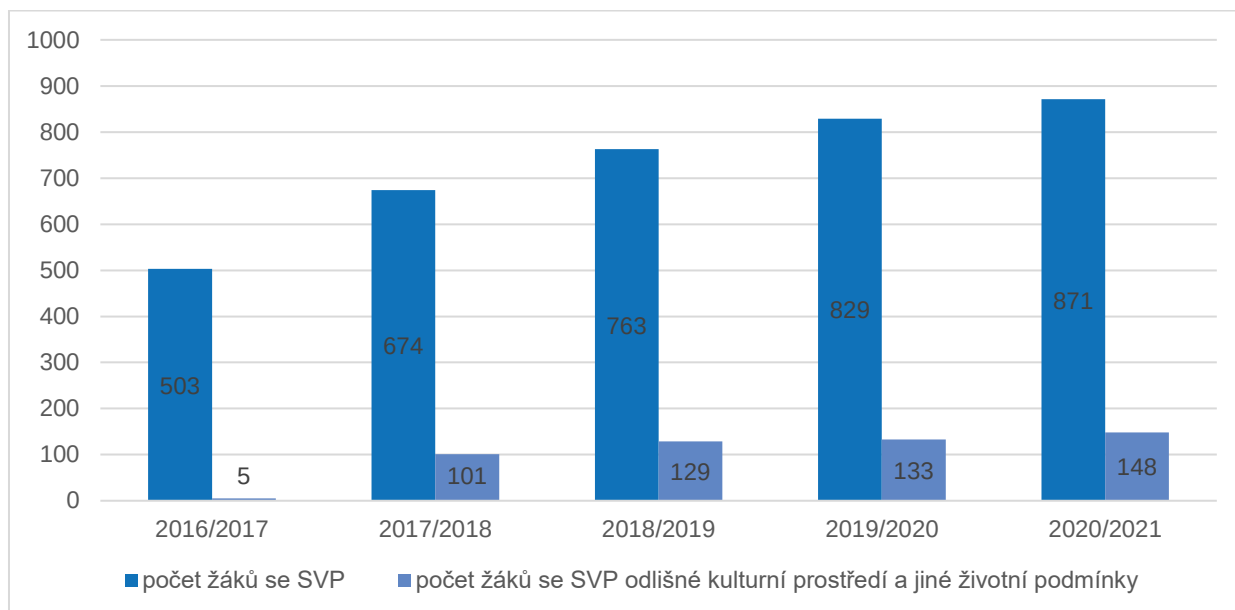
Graf 4 Počty žáků se SVP na ZŠ v Chomutově ve školním roce 2020/2021

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2020

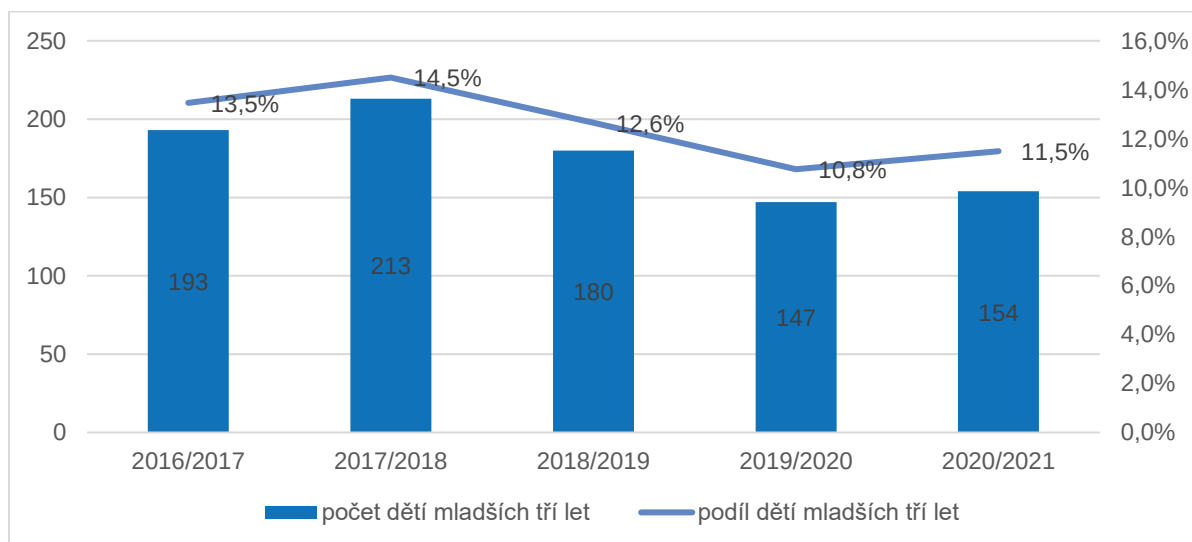

Graf 5 Vývoj počtu žáků se SVP v chomutovských ZŠ v letech 2016/2017–2020/2021

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. příslušného roku

Graf 6 Vývoj počtu a podílu dětí mladších tří let v chomutovských MŠ

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. příslušného roku